

Mogućnosti korelacije predmeta Glazbena kultura s ostalim predmetima u primarnom odgoju i obrazovanju

Belošević, Ida

Master's thesis / Diplomski rad

2019

Degree Grantor / Ustanova koja je dodijelila akademski / stručni stupanj: **University of Zagreb, Faculty of Teacher Education / Sveučilište u Zagrebu, Učiteljski fakultet**

Permanent link / Trajna poveznica: <https://um.nsk.hr/um:nbn:hr:147:213057>

Rights / Prava: [In copyright](#)/[Zaštićeno autorskim pravom.](#)

Download date / Datum preuzimanja: **2024-07-20**

Repository / Repozitorij:

[University of Zagreb Faculty of Teacher Education - Digital repository](#)

**SVEUČILIŠTE U ZAGREBU
UČITELJSKI FAKULTET
ODSJEK ZA UČITELJSKE STUDIJE**

IDA BELOŠEVIĆ

DIPLOMSKI RAD

**MOGUĆNOSTI KORELACIJE
PREDMETA GLAZBENA KULTURA S
OSTALIM PREDMETIMA U
PRIMARNOM ODGOJU I
OBRAZOVANJU**

Petrinja, srpanj 2019.

SVEUČILIŠTE U ZAGREBU
UČITELJSKI FAKULTET
ODSJEK ZA UČITELJSKE STUDIJE
(Petrinja)

DIPLOMSKI RAD

Ime i prezime pristupnika: Ida Belošević

TEMA DIPLOMSKOG RADA: Mogućnosti korelacije predmeta *Glazbena kultura* s ostalim predmetima u primarnom odgoju i obrazovanju

MENTOR: dr.sc. Jelena Blašković, pred

Petrinja, srpanj 2019.

SADRŽAJ

SAŽETAK	6
SUMMARY	7
1. UVOD	8
2. POVIJESNI RAZVOJ NASTAVE GLAZBE	10
3. NASTAVA GLAZBENE KULTURE U PRIMARNOM ODGOJU I OBRAZOVANJU	12
3.1. Cilj i zadaće nastave glazbene kulture	12
3.2. Nastavna područja glazbene kulture.....	13
3.2.1. Nastavno područje pjevanja.....	14
3.2.2. Nastavno područje sviranja.....	14
3.2.3. Nastavno područje slušanja glazbe	15
3.2.4. Nastavno područje dječje glazbene kreativnosti i stvaralaštva.....	16
4. KOLERACIJA I NJENA VAŽNOST U NASTAVI	18
5. ISTRAŽIVANJE	21
5.1. Metodologija istraživanja	21
5.1.1. Problem i cilj rada.....	21
5.1.2. Metoda rada	21
5.1.3. Instrument	21
5.1.4. Analiza podataka i upotrebljene statističke metode.....	21
5.1.5. Uzorak ispitanika	22
5.2. Interpretacija i rezultati istraživanja	25
6. MOGUĆNOSTI KORELACIJE PREDMETA <i>GLAZBENA KULTURA</i> S OSTALIM PREDMETIMA	36
7. ZAKLJUČAK	46
LITERATURA	47
PRILOG	49
IZJAVA O SAMOSTALNOJ IZRADI RADA	54

POPIS TABLICA

Tablica 1. Podjela ispitanih učitelja po spolu.....	22
Tablica 2. Mišljenje ispitanika o utjecaju primjene korelacije u nastavi	32
Tablica 3. Prikaz mogućnosti povezanosti sadržaja predmeta <i>Likovne kulture</i> i <i>Glazbene kulture</i>	36
Tablica 4. Prikaz mogućnosti povezanosti sadržaja predmeta <i>Tjelesne i zdravstvene kulture</i> i <i>Glazbene kulture</i>	40
Tablica 5. Prikaz mogućnosti povezanosti sadržaja predmeta <i>Matematike</i> i <i>Glazbene kulture</i>	41
Tablica 6. Prikaz mogućnosti povezanosti sadržaja predmeta <i>Prirode i društva</i> i <i>Glazbene kulture</i>	42
Tablica 7. Prikaz mogućnosti povezanosti sadržaja predmeta <i>Hrvatski jezika</i> i <i>Glazbena kultura</i>	44

POPIS GRAFIKONA

Grafikon 1. Omjer učitelja i učiteljica (N=100).....	22
Grafikon 2. Obrazovanje učitelja (N=100)	23
Grafikon 3. Prikaz godina radnog staža učitelja (N=100)	24
Grafikon 4. Distribucija učitelja s obzirom na razred koji trenutno vode (N=100)...	24
Grafikon 5. Prikaz frekventnosti povezivanja predmeta <i>Glazbene kulture</i> s predmetima: <i>Likovnom kulturom, Tjelesnom i zdravstvenom kulturom, Matematikom, Prirodom i društvom i Hrvatskim jezikom</i> (N=100)	25
Grafikon 6. Prikaz frekventnosti/učestalosti lakoće povezivanja predmeta <i>Glazbene kulture</i> s ostalim predmetima	27
Grafikon 7. Prikaz dijelova nastavnoga sata <i>Likovne kulture</i> u kojem učitelji najčešće povezuju elemente <i>Glazbene kulture</i> (N=97)	28
Grafikon 8. Prikaz dijelova nastavnoga sata <i>Tjelesne i zdravstvene kulture</i> u kojem učitelji najčešće povezuju elemente <i>Glazbene kulture</i> (N=96)	28
Grafikon 9. Prikaz dijelova nastavnoga sata <i>Matematike</i> u kojem učitelji najčešće povezuju elemente <i>Glazbene kulture</i> (N=52)	29
Grafikon 10. Prikaz dijelova nastavnoga sata <i>Prirode i društva</i> u kojem učitelji najčešće povezuju elemente <i>Glazbene kulture</i> (N=91).....	30
Grafikon 11. Prikaz dijelova nastavnoga sata <i>Hrvatskoga jezika</i> u kojem učitelji najčešće povezuju elemente <i>Glazbene kulture</i> (N=93).....	31
Grafikon 12. Prikaz kreativnosti učitelja u osmišljavanju nastavnoga sata u kojem je vidljiva povezanost s nastavnim predmetom <i>Glazbenom kulturom</i> (N=100).....	32

SAŽETAK

Glazbena kultura nastavni je predmet koji se u odgojno – obrazovnom procesu provodi jednom tjedno. Nastava *glazbene kulture* sastoji se od četiri područja, a to su: pjevanje, sviranje, slušanje te glazbeno stvaralaštvo. Predmet *Glazbena kultura* zbog širine i sadržaja moguće je povezivati s ostalim predmetima koji se izvode u primarnom odgoju i obrazovanju Korelacija, kao funkcionalno povezivanje nastavnih sadržaja različitih predmeta, doprinosi dinamičnosti, zanimljivosti i kvaliteti nastavnoga procesa. U radu se istražuje povezivanje sadržaja predmeta *Glazbene kulture* sa sadržajima ostalih predmeta u primarnom odgoju i obrazovanju. Istraživanje je provedeno u školskoj godini 2018./2019. na uzorku od sto učitelja (N=100) s područja cijele Republike Hrvatske. Cilj istraživanja bio je ispitati mišljenja i stavove učitelja o povezivanju sadržaja predmeta *Glazbene kulture* sa sadržajima ostalih predmeta te na koji način i u kojoj mjeri oni povezuju sadržaje predmeta *Glazbene kulture* s ostalim predmetima. Istraživanje je pokazalo kako učitelji češće povezuju *Glazbenu kulturu* sa srodnim predmetima poput *Likovne kulture*. Ispitanici smatraju primjenu korelacije bitnom sastavnicom u nastavi jer ona učenike potiče na logičko zaključivanje, razmišljanje i zapažanje; povećava želju, volju i motivaciju za radom; usmjerava ih i navodi na proširivanje već stečenoga znanja. Učitelji primjenjuju korelaciju i tako čine nastavu kvalitetnijom. Neki učitelji je primjenjuju rjeđe zbog nedostatka vremena ili nedovoljno dobro razvijene kreativnosti za osmišljavanje takvih nastavnih sati, no ipak korelaciju smatraju važnom i primjenjuju je kada god je to moguće.

KLJUČNE RIJEČI: glazbena nastava, korelacija, primarni odgoj i obrazovanje, učitelji, istraživanje

The possibilities for correlating *Music* with other subjects in primary education

SUMMARY

Music is a school subject that takes place once a week in the educational process. Teaching *Music* consists of four areas: singing, playing instruments, listening and musical creativity. Due to its breadth and content, *Music* can be correlated with other subjects in primary education. Correlation, as functional linking of contents of various subjects, contributes to the dynamics, attractiveness and quality of the teaching process. In this thesis, we studied the correlation the contents of *Music* with the contents of other subjects in primary education. The study was conducted in the school year 2018/2019 on the sample of 100 teachers (N=100) from the entire Republic of Croatia. The aim of the study was to examine teachers' opinions and attitudes about correlating the contents of *Music* with the contents of other subjects. We also wanted to examine how and to what extent the teachers correlate the contents of *Music* with other subjects. The study showed that teachers more often correlate *Music* with related subjects such as *Art*. The respondents consider the application of correlation as an essential component in teaching as it encourages students to logical conclusion, thinking and observing; it increases desire, will and motivation for work; it directs and leads them to expand the already acquired knowledge. Teachers apply correlation, which improves the quality of their teaching. Some teachers apply it less often due to the lack of time or creativity for preparing such lessons. However, they think that correlation is important and apply it whenever possible.

KEY WORDS: music teaching, correlation, primary education, teachers, study

1. UVOD

Oduvijek je postojala potreba za glazbom s kojom je čovjek prirodno povezan. Gotovo da ne postoji čovjek koji je imun na bilo kakvu vrstu glazbe. Glazba uopće nije nužna za preživljavanje, no nešto ipak u biću žudi za njom. Ta žudnja pokazuje da je glazba apstraktna, odnosno da upravo ona ima moć djelovanja na ljude. Ona izravno djeluje na nesvjesni dio čovjekove duše. Njezino djelovanje je snažno. Zapravo je glazba redovita sastavnica ljudskog društva i veoma važna za razvoj svakog djeteta. Pozitivno utječe na djetetove fizičke i umne sposobnosti te omogućuje razvoj estetskog odnosa prema glazbi općenito. Glazbom se razvijaju razne sposobnosti – kognitivne, motoričke, emocionalne i socijalne. Kao sredstvo komunikacije, glazba često pomaže u izražavanju osobnosti, potiče pozitivne osjećaje, daje osjećaj prihvaćenosti i zajedništva. Kada je u kombinaciji s učenjem, teorija glazbe postaje važan čimbenik razvoja i unapređenja djetetova samopoštovanja i samopouzdanja. Iz tog razloga glazba ima posebno mjesto u odgojno – obrazovnom procesu. Također, pjevanje i sviranje instrumenata omogućuju djetetu da doživi uspjeh te ga uči savladavanju stresa i pobjeđivanju treme; ono također, smiruje, motivira i utječe na poboljšanje koncentracije, pažnje i usredotočenosti.¹

U ovom radu razmatra se o glazbi u nastavi, o povezivanju glazbenih elemenata i sadržaja sa sadržajima ostalih predmeta. Također razmatra se olakšava li učenicima primjena korelacije, odnosno povezanost sadržaja u predmetima usvajanje znanja.

Rad se dijeli u tri dijela. U prvom dijelu dana je teorijska osnova o povijesti glazbene nastave, o nastavi *glazbene kulture* u primarnom odgoju i obrazovanju u prva tri razreda osnovne škole, opisana su četiri nastavna područja *Glazbene kulture* (područje pjevanja, područje sviranja, područje slušanja glazbe i područje dječje glazbene kreativnosti i glazbenoga stvaralaštva) kao predmeta u razrednoj nastavi i također općenito o korelacijama. Drugi dio rada odnosi se na istraživanje u kojem su prikazani statistički obrađeni podatci i prikazani rezultati provedenog istraživanja s učiteljima s područja Republike Hrvatske. U trećem dijelu rada ponuđeni su mogući

¹ Preuzeto s mrežne stranice Svjeto riječi, <http://www.svetlorijeci.ba/novosti/utjecaj-glazbe-na-%C4%8Dovjeka> (28.5.2019.)

primjeri i prijedlozi korelacije za svaki predmet s *Glazbenom kulturom* u razrednoj nastavi od prvoga do trećega razreda.

2. POVIJESNI RAZVOJ NASTAVE GLAZBE

Svalina (2015) govori o tome kako su se kroz povijest shvaćanja o općem značenju glazbe za odgoj i obrazovanje mijenjala ovisno o tome kako se u određenom razdoblju gledalo na glazbu. U grčkoj civilizaciji glazba je bila značajnim odgojnim sredstvom, dok je s druge strane u starom Rimu doživjela odbačenost i više nije imala posebno značenje niti u odgoju niti u obrazovanju, kao što je imala ranije. U srednjem vijeku glazba je imala, kao primarnu, religijsku funkciju, ali sve više je postajala prisutnom i na dvorovima. U crkvenim školama učenici su obvezno pjevali i izvodili jednoglasne crkvene natpjeve – psalme, himne, korale, sekvence i višeglasne skladbe. U srednjovjekovnom razdoblju među najvažnijim osobama zaslužnim za velik doprinos u povećanju kvalitete glazbene nastave jest Guido iz Arezza, teoretičar i reformator glazbene pedagogije, koji je izumio solmizaciju, usavršio notno pismo i za potrebe učenja glazbe uveo sustav heksakorda. U doba humanizma i renesanse, glazbeno obrazovanje privlači sve više pažnje i postaje sve važnije. Glazba je najviše okrenuta kapelnim i katedralnim zborovima i u to doba imala je povoljniji položaj u općeobrazovnim školama kada se za glazbu odvajalo minimalno četiri sata tjedno. Početkom 17. stoljeća s jedne strane osnivaju se prve škole o glazbenom obrazovanju, dok se s druge strane smanjuje broj tjednih sati u općeobrazovnim školama namijenjen glazbenoj nastavi te se nastava okreće uglavnom samoj teoriji s pjevanjem. Glazbeno obrazovanje stječe se i putem privatne poduke. U 18. stoljeću glazbeno obrazovanje se i dalje provodi u crkvenim školama, privatnim prostorima, ali za veći broj djece. Glazbeno znanje smatralo se glazbenim umijećem profesionalnih glazbenika, ali što je važnije vezalo se i uz opću kulturu te za ugled u društvu. Krajem 18. stoljeća glazbeni pedagozi i teoretičari žele da se sve više vremena posvećuje organizaciji glazbenog odgoja na široj osnovi te se predlaže organiziranje općenarodnoga glazbenoga odgoja. Na razvoj odgoja i obrazovanja, utjecao je i švicarsko-francuski filozof, književnik i glazbenik Jean Jacques Rousseau. Njegove ideje o glazbi i glazbenoj nastavi koja ima važno mjesto u odgoju i obrazovanju, značajno su utjecale na razvoj glazbeno – pedagoške misli u kasnijim stoljećima. Rousseau smatra kako dijete glazbu treba prvo slušati i pamtititi je po sluhu, a onda je naučiti i čitati prema notnom zapisu. Također, Rousseau smatra kako je u glazbenu nastavu potrebno uvoditi i narodne pjesme koje su primjerene dječjoj dobi iz razloga što su prirodne i jednostavne.

No, prvo ih možemo poslušati, umjesto pročitati ih, a pjesmu je bolje naučiti po sluhu nego po notama. Štoviše, da bismo glazbu učili temeljito trebamo stvarati melodije kao što ih trebamo i pjevati, a ta dva procesa moraju se proučavati zajedno ili nikada nećemo ostvariti pravo znanje glazbe. Prvo dajte svojim mladim glazbenicima da se vježbaju u pravilnim i jasno kadencirajućim frazama; onda neka povežu te fraze s vrlo jednostavnim modulacijama; zatim im pokažite odnos tih fraza uz pravilno naglašavanje u odgovarajućim kadencama. Nipošto im ne dajte nešto neobično, niti nešto što zahtijeva afektivnost ili ekspresivnost. To treba biti jednostavna, skladna melodija, uvijek temeljena na glavnim trozvucima tonaliteta s jasno naznačenom tonikom (Rousseau, 1957:114, prema Svalini 2015, str. 18).

U 19. stoljeću glazba se cijeni i smatra se važnom za odgoj i razvoj djeteta. Bilo je važno da se pjesme koje se pjevaju budu primjerene djeci s obzirom na njihovu dob. Ideja Johanna Heinricha Pestalozzija (1746-1827) bila je da se u nižim razredima prvo uči pjevati po sluhu, a kada bi pjevanje bilo dovoljno sigurno djeca bi trebala upoznati i osnove glazbene teorije, izvoditi ritamske i melodijske vježbe, zapisivati melodije prema diktatu i uključivati se u glazbeno – stvaralačke aktivnosti (Svalina, 2015).

Pjevanje je kod nas prvi stupanj obrazovanja; sve ostalo priključuje se tome i tome je posredovano. Samostalnom cilju pridružuju se i drugi ciljevi: jer dok mi djecu učimo da tonove koje izvode, napišu na ploču i zatim ih napisane opet pronađu u grlu, da bi zatim tim tonovima pronašla tekst, djeca istodobno vježbaju ruku, oko i uho i brže dospijevaju do pravopisa i krasopisa, a kako se sve to događa u pravoj mjeri prema točno utvrđenim brojevima, djeca mnogo brže nego na bilo koji drugi način shvaćaju vrijednost umijeća mjerenja i računanja. Zato smo između svega što se može zamisliti, izabrali baš glazbu kao element našeg odgoja – jer od nje idu utabani putovi na sve strane (Rojko, 2012, str. 12).

U drugoj polovici 19. stoljeća glazbom i pitanjem glazbe u nastavi bavi se njemački glazbeni pedagog Herman Kretschmar (1848-1924) koji je potaknuo na razmišljanje o nizu aktivnosti koje bi se mogle provoditi kako bi se poboljšala situacija u glazbenoj nastavi. Smatra se kako u glazbeno obrazovanje treba uvesti i glazbeno opismenjivanje učenika. Glazbeno obrazovanje i novi pedagoški pravci u 20. stoljeću okreću se kreativnim pristupima, od učenika se traži veća aktivnost, a naglasak je na razvoju učenikove samostalnosti. Za značajni razvoj glazbene pedagogije, razvoj glazbene nastave u okviru obveznoga odgoja i obrazovanja treba izdvojiti *Pokret za umjetnički odgoj, Jugendbewegung, pokret radne škole i waldorfsku pedagogiju* (Svalina, 2015).

3. NASTAVA GLAZBENE KULTURE U PRIMARNOM ODGOJU I OBRAZOVANJU

Nastavni plan i program za osnovnu školu, koji je donesen 2006. godine od strane Ministarstva znanosti, obrazovanja i športa Republike Hrvatske, navodi da zbog važnosti glazbe, ona sama mora biti dijelom odgojno – obrazovnog proces. Također, navodi da nastavu glazbene kulture treba promatrati kroz dva osnovna i temeljna načela: psihološko i kultuno – estetsko. Psihološko načelo navodi da djeca iskazuju ljubav i želju prema glazbi od najranije dobi, a velika većina u tako ranoj dobi se i kreće baviti glazbom. Tu želju za aktivnim sudjelovanjem u glazbi treba poticati. Drugo načelo, kulturno – estetsko načelo govori o tome da glazba i nastava glazbe treba učenike pripremati za život. Bitno je razlikovati kvalitetnu glazbu od one nekvalitetne, iako je, s druge strane dok je svijet „zatrpan“ nekvalitetnom glazbom to neizmjerljivo teško.

3.1. Cilj i zadaće nastave glazbene kulture

Prema *Nastavnom planu i programu* iz 2006. godine, cilj nastave glazbe je uvođenje učenika u glazbenu kulturu, upoznavanje osnovnih elemenata glazbenoga jezika, razvijanje glazbene kreativnosti, uspostavljanje i usvajanje vrijednosnih mjerila za (kritičko i estetsko) procjenjivanje glazbe. Predmet *Glazbena kultura* ima za zadaću učenike: upoznati s različitim glazbenim djelima, upoznati s osnovnim elementima glazbenoga jezika i poticati na samostalnu glazbenu aktivnost (pjevanje i sviranje). Zadaća pjevanja pjesma u prvom je redu pjevanje kao takvo, a ne (samo) učenje pjesme. Zadaća sviranja jest sviranje kao takvo, a ne (samo) učenje konkretnoga glazbenoga komada. Zadaća slušanja jest razvoj glazbenoga ukusa, ali i upoznavanje konkretnih glazbenih djela i odlomaka. Zadaća glazbenoga opismenjivanja je stjecanje samo osnovnih obavijesti o notnom pismu, dok je zadaća obrade glazbenih vrsta i oblika primarno aktivno slušanje glazbe, a sami oblici i vrste pritom su u drugom planu i verbalno znanje o njima u načelu ne ide dalje od onoga što se može sluhom otkriti na glazbenom primjeru.

Program je nastave glazbene kulture otvoren, a to znači da je učitelj, uz obrađivanje obveznih sadržaja, slobodan pri oblikovanju većeg dijela nastave uzimajući u obzir interes, potrebe, želje i mogućnosti samih učenika. Otvoreni model

na snazi je od 2006./2007. godine. Obvezni sadržaji programa su slušanje i upoznavanje svih pojava oblika glazbe; od takozvane umjetničke glazbe, preko narodne (domaće i strane), do jazza i popularnih žanrova svih vrsta. Učitelj je dakle slobodan pri izboru nastavnih metoda, oblika i strategija putem kojih će učenicima približiti određeni glazbeni sadržaj. Ipak na slobodan izbor svakako može utjecati: opremljenost škole, mogućnost ostvarivosti kvalitetne nastave te učiteljeve glazbene mogućnosti. Nadalje, nastava glazbe mora se odvijati u ugodnom okružju u kojem nije prisutna napetost, nervoza, pritisak ili opterećenje iz razloga što glazba ima veliko značenje za razvoj dječjeg karaktera i razvoj socijalnih odnosa te ona ublažava nervozu ili napetost kod djeteta i duhovno obogaćuje. S obzirom na mogućnosti, moguće je učionicu za vrijeme nastavnoga sata glazbe „neobično“ i nesvakidašnje urediti; školske stolice i školske klupe pomaknuti, stvoriti slobodan prostor koji će služiti za učenikovo hodanje, kretanje, plesanje i koračanje, a ne samo za klasično sjedenje. Tako će se i među učenicima stvoriti dobra i pozitivna energija, a u njima će se probuditi želja, volja i zainteresiranost za rad. Naglasak je na laganim i ugodnim aktivnostima, a učenici moraju biti što je više moguće opušteniji da bi se prepustili djelovanju glazbe i da mogu u bilo kojem trenutku pitati učitelja sve što im padne na pamet. Zato bi se i najjednostavnije učenje trebalo oživljavati i učvršćavati glazbom.

Nastava glazbene kulture u razrednoj nastavi, tj. u prva tri razreda osnovne škole temelji se na četiri glazbena područja, a to su: pjevanje, sviranje, slušanje glazbe i glazbena kreativnost. Svako od ova četiri područja razvija niz sposobnosti kod djece. U narednim potpoglavljima opisuje se svako od tih područja.

3.2. Nastavna područja glazbene kulture

Nastava glazbene kulture u prva tri razreda primarnog odgoja i obrazovanja provodi se kroz četiri glazbena područja. To su pjevanje, slušanje, sviranje i elementi glazbene kreativnosti. U četvrtom razredu uvodi se glazbena pismenost, ali najčešće nastavu glazbene kulture preuzima predmetni nastavnik.

3.2.1. Nastavno područje pjevanja

Pjevanje je omiljena učenička aktivnost i područje koje je oduvijek prisutno u glazbenoj nastavi, a njen cilj je učenje, usvajanje i izvođenje određene pjesme.

Pjevanje se smatra najpovoljnijim oblikom djelatnosti u glazbenoj nastavi jer se tako ostvaruje socijalizacija, razvija zajedništvo i međuljudski odnosi, postiže opuštanje, popravljiva pamćenje, koncentracija, spontanost reagiranja, vježba ustrajnosti, poboljšava disanje i razvija glas. Područje pjevanja razvija osjećaj točne intonacije i ritma, glazbeno pamćenje i samopouzdanje (Nastavni plani i program za osnovnu školu, 2006, str. 81).

Zadaci aktivnosti pjevanja uključuju *usvajanje teksta i melodije pjesme, razvijanje intonacijskih i ritamskih sposobnosti, razvijanje glazbenog pamćenja i sl.* Pri izboru pjesama koje će djeca pjevati treba biti vrlo pažljiv zbog predispozicija koje učenici imaju. S obzirom na to da se učenici u razrednoj nastavi glazbeno ne opismenjavaju, pjesme se najčešće uče na dva načina, igrom *jeka* ili igrom *lovca*. U oba načina, kroz obje igre učenici usvajaju melodiju, ritam i tekst pjesme. Igra *lovca* preporuča se u jednostavnijim, djeci bližim i poznatijim pjesmama. Igra se tako da učitelj pjesmu pjeva i svira nekoliko puta, a učenici mu se postupno pridružuju. S druge strane, igra *jeka* provodi se kada se s učenicima obrađuju zahtjevnije pjesme, pjesma se uči po frazama na koje je pjesma podijeljena, učitelj otpjeva i odsvira jednu frazu, a zatim je učenici dva puta ponavljaju, nakon usvojene fraze prelazi se na drugu, treću, itd. I igra *jeka* i igra *lovca* igra se sve dok učenici ne usvoje pjesmu u cijelosti. Pjevanje je aktivnost koja se na satima Glazbene kulture provodi najčešće i najviše. Da učitelj ima pravo odabira pjesme koju će s učenicima pjevati zaslužan je otvoren model nastave. Učitelji su pozvani oslušivati dječje želje i pjevati upravo one pjesme za koje postoji upravo ta, dječja želja (Dobrota, 2012, str. 27).

3.2.2. Nastavno područje sviranja

Učenici vole aktivnost sviranja i upravo ta aktivnost nastavu glazbe čini raznolikom. Navode se dva zadatka sviranja prema *Nastavnom planu i programu za osnovnu školu iz 2006. godine*, a to su:

1. sviranje ritma – ritamske pratnje određenim brojalicama
2. sviranje doba – sviranje doba kao pratnja određenim brojalicama i pjesmama

Nastavno područje sviranja razvija osjećaj ritma, metra, precizne koordinacije i suradnje (Nastavni plan i program za osnovnu školu, 2006, str. 81).

Sviranje se u prva tri razreda osnovne škole realizira na instrumentima školskog instrumentarija, koji uključuje ritamske i melodijske udaraljke. Učenicima su udaraljke zanimljive, pomoću njih mogu se opustiti i uživiti u pjesmu i „hvatati“ ritam. Svaki učitelj prije uvođenja udaraljki u nastavu trebao bi znati kako se iste i koriste. Najveći problem zapravo stvara nedovoljna opremljenost škola instrumentima, ali i neosposobljenost učitelja za realizaciju sviranja. Zato bi prvenstveno trebalo poraditi na te dvije stvari. U aktivnostima sviranja u jednoj pjesmi mogu se kombinirati više vrsta udaraljki. Kombinacija sviranja ritma i sviranja dobe dobra je jer se kod učenika tako razvija pažnja i učenici uočavaju razliku između ritma i dobe (Dobrota, 2012, str. 28).

3.2.3. Nastavno područje slušanja glazbe

Cilj slušanja je upoznavanje umjetničkih i narodnih skladbi. Cilj se konkretizira zadacima, kao što su slušno percipiranje glazbenoizražajnih sastavnica skladbe (izvođačkog sastava, tempa, dinamike, ugođaja, glazbenog oblika i sl.), razvoj glazbenog pamćenja i slično (Dobrota, 2012, str. 29).

U razrednoj nastavi skladbe za slušanje dijele se na:

1. vokalno – instrumentalne skladbe
2. instrumentalne skladbe
3. glazbene priče

U nastavi, slušanje kao glazbena aktivnost mora biti aktivna iz razloga što donosi niz zadataka i glazbenoizražajnih sastavnica gore navedenih koje učenik treba znati uočiti i prepoznati.

Aktivnost slušanja odvija se u sljedećim fazama:

1. *Motivacija – glazbena i neglazbena. Glazbene motivacije uključuju pjevanje već naučene ili omiljene pjesme, pljeskanje ili gibanje u ritmu, prepoznavanje zadnje odslušane skladbe i sl. Neglazbena motivacija uključuje čitanje i pričanje priča, igre asocijacija, gledanje slika i sl.*

2. *Najava skladbe – Učenicima se prezentira ime skladbe i skladatelja, a pri tome je dovoljno reći odakle je skladatelj i pokazati njegovu sliku.*
3. *Prvo slušanje – određivanje ugođaja i izvođača skladbe.*
4. *Drugo slušanje – određivanje tempa. Budući da je tempo relativna kategorija, učenici prvo slušaju skladbu kontrastnog tempa i prate ga pokretima ruku. Nakon toga slijedi slušanje glavne skladbe, čiji tempo također prate pokretima ruku.*
5. *Treće slušanje – određivanje dinamike . Postupak je isti kao i s tempom s tom razlikom što se promjene dinamike prate pokretima tijela (čućanj za tihi, uspravan stav za umjereno glasnu te podignute ruke za glasnu dinamiku).*
6. *Četvrto slušanje – određivanje glazbenog oblika. Učenici slušaju samo temu i pokušavaju je zapamtiti. Nakon toga puštamo cijelu skladbu, a učenici reagiraju na pojavu teme. Zatim zajedno s učenicima dolazimo do sheme skladbe (primjerice a b a), a nakon toga još jednom slušamo skladbu u cjelini i rukom pokazujemo njene dijelove (Dobrota, 2012, str. 30-31).*

Tijekom obrade dijela sata, slušanja skladbe, učiteljev zadatak je usmjeriti učeničku pozornost na glazbene sastavnice – ugođaj, tempo, dinamiku, izvođački sastav i glazbeni oblik, a one izvan glazbene sadržaje treba izbjegavati jer se time nametnulo nebitno, a zanemarilo ono što je u glazbi jedino relevantno. Također, učiteljev je zadatak naučiti učenike kako i što će slušati, a time će se razviti njihov glazbeni ukus. Dakle, zaključuje se da je učiteljeva uloga i ovdje velika i bitna (Dobrota, 2012, str. 31).

3.2.4. Nastavno područje dječje glazbene kreativnosti i stvaralaštva

Nastavno područje glazbene kreativnosti izoštava pojedine glazbene sposobnosti (intonacija, ritam), razvija senzibilitet za glazbu, potiče maštovitost glazbenog izraza i samopouzdanje pri iznošenju novih ideja. (Nastavni plan i program za osnovnu školu, 2006, str. 81)

Kada se govori o glazbenoj kreativnosti i glazbenom stvaralaštvu treba znati da djeca u nastavi na različite načine mogu pridonijeti glazbenom području. Tako na primjer, prema Svalini (2004) učenici mogu stvarati nove, jednostavne melodije, mijenjati poznate pjesme, preoblikovati melodije variranjem, harmoniziranjem, ekspresivnim oblikovanjem (dinamika, artikulacija i tempo) ili kreiranjem melodije

na zadani tekst. Aktivnosti koje potiču kreativnost i stvaralaštvo trebaju biti kratke, ali se zato trebaju češće provoditi. One se mogu provoditi individualno, u paru ili grupno. Sami, individualno, mogu istraživati različite zvukove nekog instrumenta ili improvizirati u stvaranju novih melodija. U grupi, učenici mogu osmišljavati kraću skladbu različitim instrumentima. Za sve to, na samom početku potrebna je učiteljeva zainteresiranost, učiteljev pozitivan pristup i volja da učenici i dalje ostanu kreativni u glazbi te da nastave njegovati glazbenu kreativnost i glazbeno stvaralaštvo.

Postupci u dječjem stvaranju glazbe mogu se svrstati u sljedeće skupine:

- 1. Oponašanje zvukova (najniži stupanj glazbenostvaralačke aktivnosti, a odnosi se na oponašanje ili onomatopejsko ostvarivanje zvukova iz okoline)*
- 2. Izmišljanje teksta i njegovo ritmiziranje (ritamska igra samoglasnicima, suglasnicima i slogovima; izmjenjivanje ili dopunjavanje brojalica)*
- 3. Stvaranje ritamske pratnje popijevkama i ritamskih cjelina neovisno o tekstu*
- 4. Melodijske improvizacije (najviši stupanj glazbenostvaralačkog rada učenika) (Dobrota, 2012, str. 33)*

4. KOLERACIJA I NJENA VAŽNOST U NASTAVI

Prema Salopek (2012) korelacija (lat. com – sa, relatio – odnos) je suodnos ili povezanost sadržaja u više različitih pojava. Smisao korelacije nazire se u povezanosti odgojno – obrazovnog procesa u cjelinu. Razlikuje se tematska i strukturalna korelacije.

Za tematsku se korelaciju odabire tema, a za strukturalnu ključna riječ (pojam). Tematska korelacija uspoređuje ono što prikazujemo (proljeće u poeziji, proljeće na slici, skladba s naslovom Proljeće), dok se u strukturalnoj korelaciji koristi pjesma (poezija) u kojoj prepoznajemo samoglasnike kako bismo osvijestili njihovu zvučnost, visininu zvuka (Salopek, 2012, str. 8).

Učenici u nastavi, u kojoj je prisutna korelacija, odnosno povezanost sadržaja, nova znanja temelje na prethodno stečenim znanjima, bolje je krenuti od već poznatog te tako lakše usvajaju određene sadržaje. Kada se sadržaji nadopunjuju može se osvijestiti međusobna povezanost pojedinih pojmova i područja iz različitih predmeta i uz pomoć odgovarajućih postupaka jednostavnije, učinkovitije i lakše se mogu usvojiti određeni nastavni sadržaji, a i uči se „spontano“. Na taj način s više razumijevanja stjecat će se znanja, vještine i navike, učenici će bolje uočavati, logički zaključivati, biti aktivniji u radu, zapažati, lakše i brže pamtiti, logički razmišljati, pratiti i povezivati stečena znanja.

Dakle, kada je riječ o korelaciji, u jednom se području ili predmetu spominju, opisuju i traže primjeri istoga pojma ili pojave u drugom području ili predmetu. Možemo reći da je korelacija, zapravo, najlabaviji stupanj integracije (Salopek, 2012, str. 8).

Šimunović (2013) navodi da se načelo korelacije u nastavi ostvaruje na dva načina:

1. unutarpredmetna korelacija – korelacija unutar nastavnog sadržaja jednog predmeta
2. međupredmetna korelacija – korelacija s određenim nastavnim sadržajima drugih nastavnih predmeta

Postoje različiti načini i oblici kako učenicima treba pravilno približiti gradivo i kako poučavati o nekoj nastavnoj jedinici. Najučinkovitijim načinom smatraju se upravo spomenute unutarpredmetna i međupredmetna povezanost. I unutarpredmetna i međupredmetna povezanost preporuča se u svim predmetima jer

tako sadržaji koji se uče i poučavaju ostaju u trajnom, tj. dugoročnom pamćenju. Međupredmetna povezanost traži motiviranost i spremnost kako učitelja tako i učenika. Potrebno je puno znanja, vještina, sposobnosti, otvorenosti, povjerenja, ulaganja, sigurnosti i spremnosti za povezivanje sadržaja u nastavi. Procjena je jako bitna, treba dobro procijeniti kada je prikladna i izvediva korelacija. (Rojko, 2012, str. 104)

Vrkić – Dimić i Vidić (2015) navode da se u odgojno – obrazovnom procesu međupredmetnoj korelaciji daje na važnosti i da se na nju stavlja naglasak. Ona pruža cjelovito obrazovanje i rasterećenje učenika prilikom učenja nastavnih sadržaja. Učenici su aktivniji i na rad ih se potiče upravo primjenom korelacije i povezivanjem sadržaja u nastavi. U razrednoj nastavi mogućnosti za korelacijom i povezivanjem sadržaja moguće su na razini svih predmeta i lakše je izvesti korelacije kada jedan učitelj izvodi sve nastavne predmete. Poljak (1991) govori o korelaciji školskih predmeta prilikom organizacije školskog dana i funkcionalnog povezivanja nastavnih sadržaja različitih predmeta tijekom školskog radnog dana, što doprinosi boljoj realizaciji i dinamičnosti nastave.

Naglasak u ovom radu je na korelaciji u *Glazbenoj kulturi*, Dobrota (2012) smatra da se korelacija *Glazbene kulture* i ostalih nastavnih predmeta odvija na metodički neprimjeren način i da se ona često svodi samo na zvučnu razinu.

Povezivanje glazbenih sadržaja i elemenata u nastavnom radu mogu se realizirati na tri načina:

- 1. Korelacija na temelju motiva najjednostavniji je i najmanje inventiran oblik korelacije i svodi se na crtanje školskoga zbora, pojedinog instrumenta ili „glazbenog doživljaja“ slušane skladbe.*
- 2. Korelacija na temelju strukture (ritam, ton, kompozicija i sl.) složenija je i zahtjevnija za izvođenje, a temelji se na „ritmu, kontrastu, harmoniji, ravnoteži, dominaciji, kompoziciji, odnosno likovnim i kompozicijskim elementima“*

3. *Korelacija na temelju sposobnosti i stvaralaštva koja bi se trebala realizirati na svakom satu Glazbene kulture jer svaka glazbena aktivnost pruža mogućnosti za razvoj sposobnosti percipiranja, pamćenja i kreativnosti (Dobrota, 2012, str. 34).*

Nastava *Glazbene kulture* treba biti kvalitetno osmišljena i organizirana i takva nastava u kojoj je primjenjena korelacija vodi prema cilju uspješnog usvajanja znanja, vještina, sposobnosti kod učenika. Dobrota (2012) ističe kako je *uspješna glazbena nastava ona koja kod učenika uspijeva razviti ljubav prema glazbi, potrebu za glazbom te ona koja uspostavlja kriterije za vrednovanje kvalitetne glazbe, bez obzira na to radi li se o umjetničkoj, narodnoj ili popularnoj glazbi (str. 37).*

5. ISTRAŽIVANJE

Za potrebe izrade rada provedeno je istraživanje na temelju pretpostavljenih mogućnosti primjene korelacije u nastavi. Kreiran je anketni upitnik za učitelje u kojem se provjerilo povezuju li učitelji, kako i u kolikoj mjeri sadržaje u nastavi. Empirijski dio bavi se istraživanjem o mogućnostima korelacije i primjeni korelacije predmeta *Glazbene kulture* s ostalim predmetima u primarnom odgoju i obrazovanju.

5.1. Metodologija istraživanja

5.1.1. Problem i cilj rada

Problem rada temelji se na povezivanju nastave glazbene kulture s ostalim nastavnim područjima u primarnom odgoju i obrazovanju. Sklonost prema glazbi ne posjeduju svi pa su tako i glazbene mogućnosti učitelja različite. Također, nisu svi učitelji jednako zainteresirani i motivirani za odrađivanje kvalitetne nastave koja podrazumijeva koreliranje, odnosno povezivanje sadržaja u svim predmetima. Cilj rada je ispitati mišljenja i iskustva učitelja o korelaciji, na koji način i u kolikoj mjeri povezuju sadržaje predmeta *Glazbene kulture* s ostalim predmetima u primarnom odgoju i obrazovanju.

5.1.2. Metoda rada

Osnovna metoda rada temelji se na deskriptivnoj i kauzalno neeksperimentalnoj metodi istraživanja.

5.1.3. Instrument

Istraživanje je provedeno pomoću samostalno konstruiranog online Google obrasca koji je bio namijenjen učiteljima razredne nastave na području cijele Republike Hrvatske. Ispitanicima je anonimni anketni upitnik (Prilog 1.) podijeljen na mrežnim stranicama. Prikupljali su se podaci objektivnog tipa (spol, dob, obrazovanje, stručna sprema, staž, grad u kojem učitelj radi..) i subjektivnog tipa (mišljenje o korelaciji). Anketni upitnik sadržavao je dvadeset tri pitanja. Koristila su se dihotomno postavljena pitanja, pitanja višestrukog izbora i pitanja četiristupanjske i petstupanjske ljestvice ordinalnog tipa. Pitanja su bila zatvorenog i otvorenog tipa.

5.1.4. Analiza podataka i upotrebljene statističke metode

Prikupljeni podaci obradili su se preko Google obrasca i u Microsoft Office Excel programu 2010. Za osnovnu analizu podataka upotrijebila se deskriptivna

statistika. Za nominalne i ordinalne varijable izračunati su pokazatelji koji su izraženi apsolutnom (f) i relativnom frekvencijom (%).

5.1.5. Uzorak ispitanika

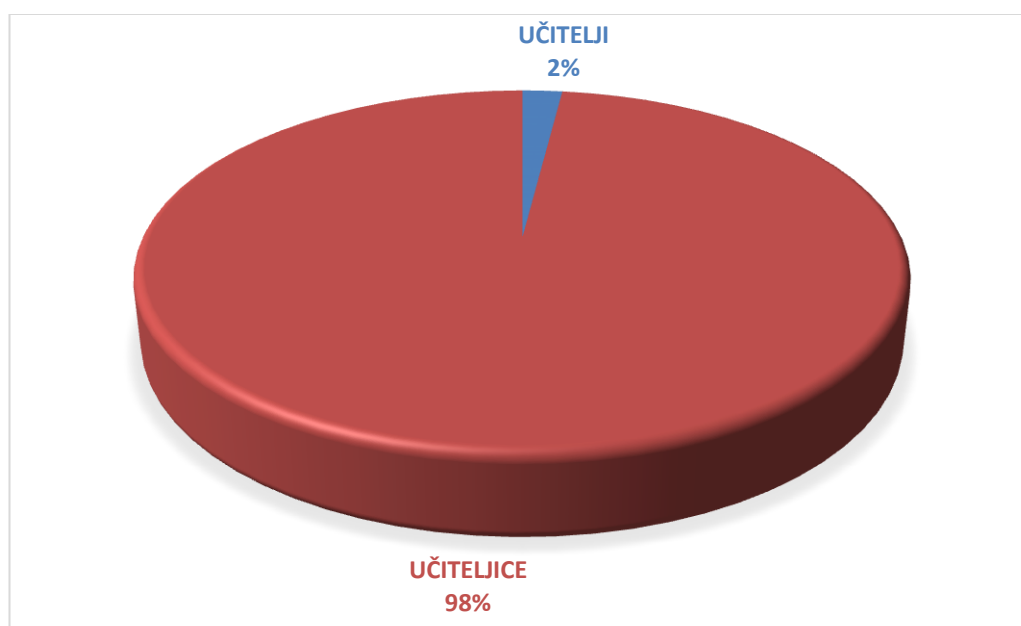
U istraživanju je sudjelovalo ukupno sto učitelja (N=100) primarnog odgoja i obrazovanja. Sudjelovali su učitelji s područja cijele Republike Hrvatske (gradovi – Zagreb, Osijek, Velika Gorica, Varaždin, Zadar, Omiš, Slavonski Brod, Split, Ivanić Grad, Sisak, Dubrovnik, Požega, Dugo Selo, Rijeka, Vinkovci, Beli Manastir, Vukovar, Đakovo, Koprivnica, Karlovac, Čakovec, Knin, Ludbreg, Umag, Pula i Crikvenica te s otoka Mljeta, Visa, Brača i Korčule). U tablici 1. prikazana je distribucija učitelja s obzirom na spol.

Tablica 1. Podjela ispitanih učitelja po spolu

	f	%
Muški	2	2,0 %
Ženski	98	98,0 %
Ukupno	100	

S obzirom na broj ispitanika u sljedećem grafikonu prikazan je omjer ispitanika muškog i ženskog spola.

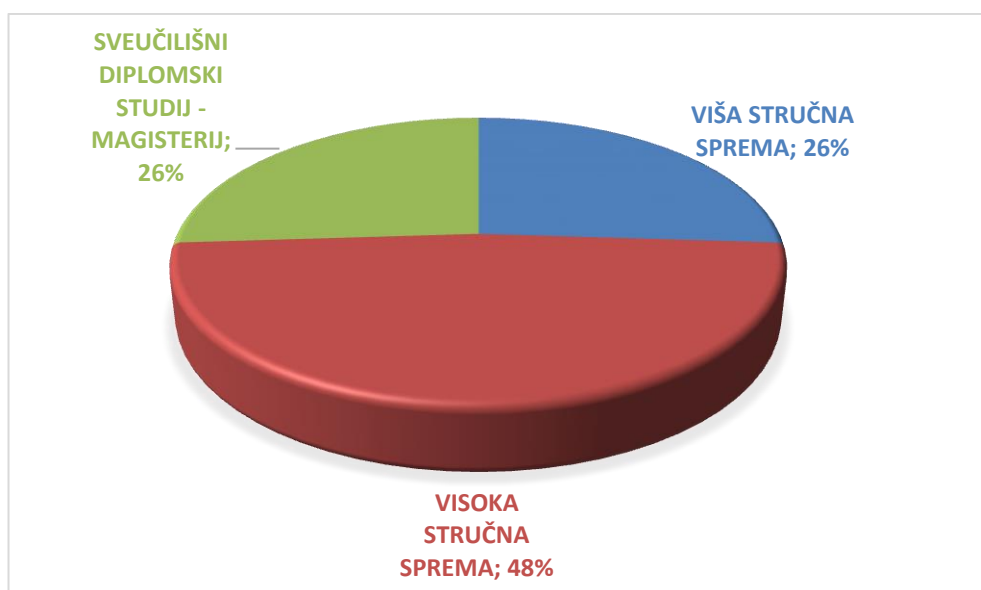
Grafikon 1. Omjer učitelja i učiteljica (N=100)

Iz tablice 1. i grafikona 1. vidljivo je kako se broj učitelja i učiteljica bitno razlikuje. U istraživanju je sveukupno sudjelovalo 100 učitelja razredne nastave (N=100). Od ukupnog je broja 2 učitelja (2 %) i 98 učiteljica (98 %).

U Republici Hrvatskoj obrazovanje učitelja vršilo se na više načina. Prije tridesetak godina učitelji i učiteljice završavali su višu učiteljsku školu. Potom je uvedena visoka škola u trajanju od četiri godine, a zadnjih desetak godina provodi se sveučilišno visoko obrazovanje u trajanju od pet godina.

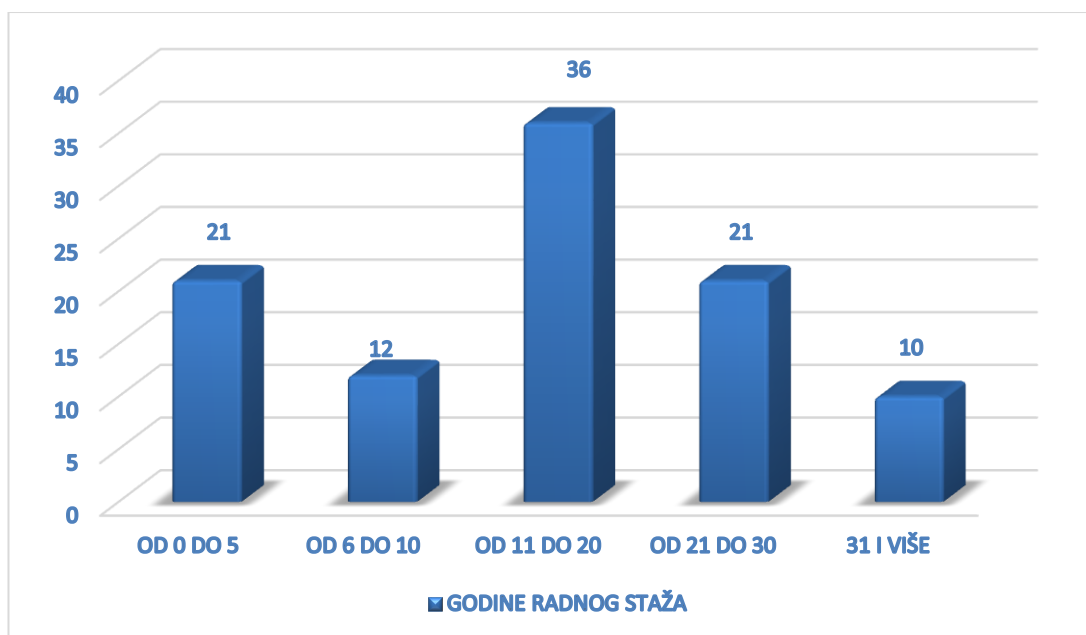
Grafikon 2. Obrazovanje učitelja (N=100)

Grafički prikaz *obrazovanja učitelja* pokazuje da višu stručnu spremu ima 26 % učitelja, većina učitelja ima visoku stručnu spremu, čak njih 48 %, a završen sveučilišni diplomski studij ima 26 % učitelja.

Istraživanje je pokazalo da najmlađi ispitanik ima 24, dok najstariji ima 60 godina. Uz pomoć tih podataka i podataka o obrazovanju učitelja objašnjava se i sljedeći grafički prikaz. Prema istraživanju, prosjek radnog staža učitelja je oko 15 godina.

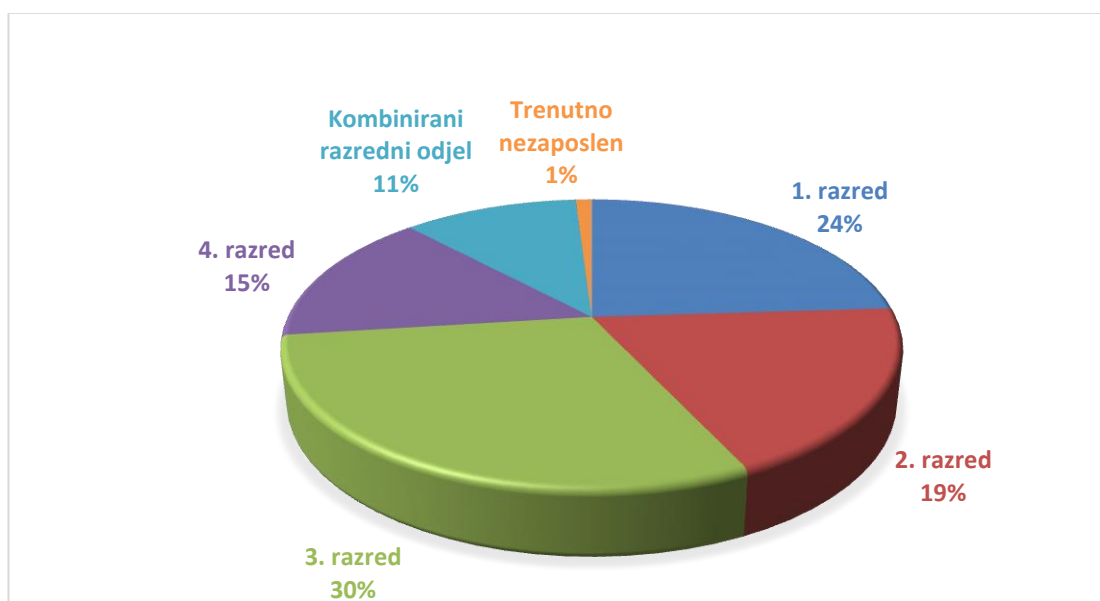
Grafikon 3. Prikaz godina radnog staža učitelja (N=100)

Iz priloženog grafikona vidljivo je da većina ispitanih učitelja u svojoj struci radi više od 11 godina. U rasponu od 0 do 5 godina te od 21 do 30 radi podjednak broj učitelja, njih 21. Učitelja u kategoriji radnog staža od 6 do 10 godina ima 12, a najmanji je broj učitelja koji u svojoj struci rade 31 godinu i više, njih 10.

Sudjelovali su učitelji koji vode prvi, drugi, treći, četvrti razred ili kombinirani razredni odjel. Distribucija učitelja prikazana je u grafikonu 3.

Grafikon 4. Distribucija učitelja s obzirom na razred koji trenutno vode (N=100)

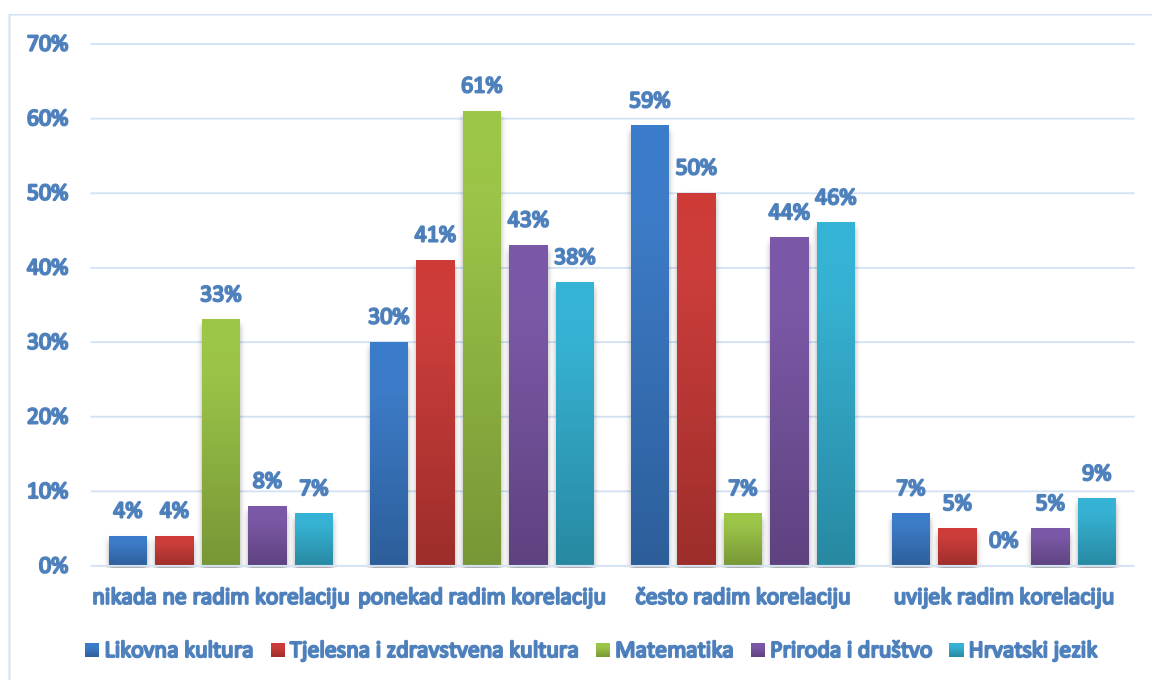

Grafikonom 4. prikazan je broj ispitanih učitelja s obzirom na to koji razred vode. Trenutno prvi razred vodi 24 % ispitanika, drugi razred 19 % ispitanika, treći razred 30 %, četvrti razred njih 15 %. U kombiniranom razrednom odjeljenju radi 11 % ispitanika, dok je 1% ispitanika trenutno nezaposlen.

5.2. Interpretacija i rezultati istraživanja

U nastavi je usvajanje znanja i vještina uspješnije uz primjenu korelacije. Sadržaji u nastavnim predmetima nisu odvojeni jedan od drugoga već se međusobno nadopunjuju i nadograđuju. Objediniti sva područja i predmete koji su zastupljeni u planu i programu za osnovnu školu nije lako, ali učitelji smatraju da pri tome uvelike pomaže upravo povezanost sadržaja na razini svih predmeta. Takvim radom u kojem je uključena povezanost sadržaja nastava postaje kvalitetnijom i učinkovitijom. U nastavku rada navedeni su dobiveni rezultati provedenog istraživanja pomoću grafičkog prikaza. Grafikon 5. prikazuje kako se može povezati predmet *Glazbene kulture* sa sljedećim predmetima: *Likovnom kulturom*, *Tjelesnom i zdravstvenom kulturom*, *Matematikom*, *Prirodom i društvom* i *Hrvatskim jezikom*.

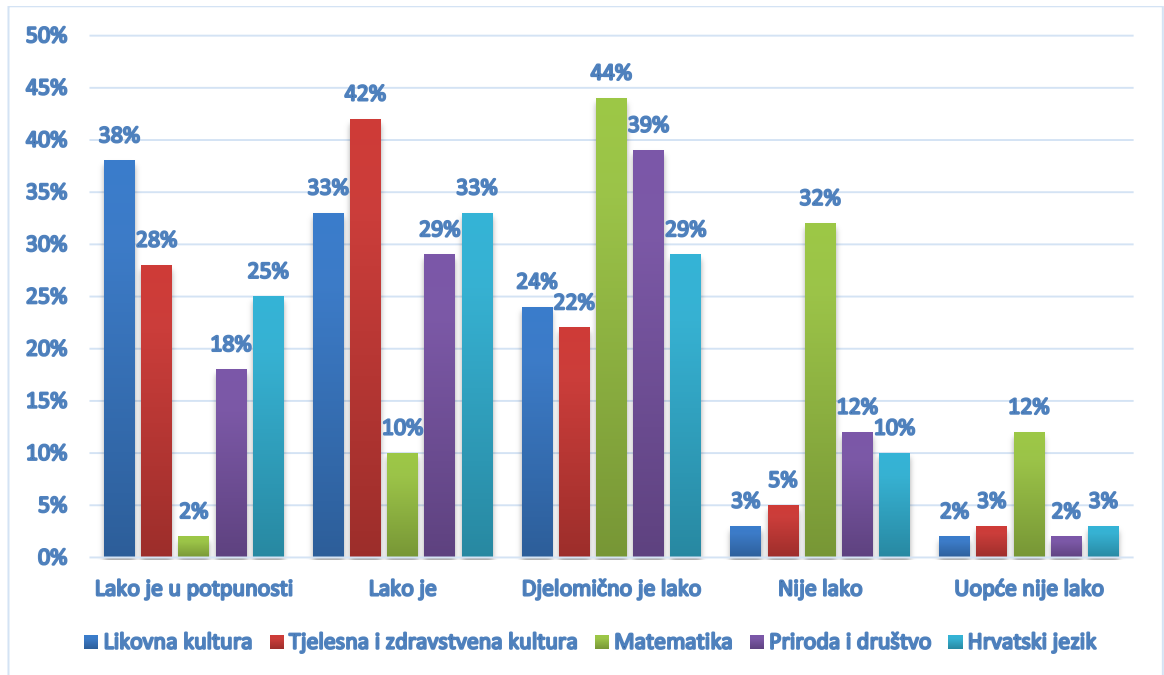
Grafikon 5. Prikaz frekventnosti povezivanja predmeta *Glazbene kulture* s ostalim predmetima: *Likovnom kulturom*, *Tjelesnom i zdravstvenom kulturom*, *Matematikom*, *Prirodom i društvom* i *Hrvatskim jezikom* (N=100)

Vidljivo je da sadržaje predmeta *Glazbene kulture* ispitanici najčešće povezuju sa sadržajima u nastavi likovne kulture. 7 % ispitanika uvijek izvodi korelaciju s predmetom *Likovne kulture*, 59 % njih često izvodi korelacije između ta dva predmeta, 30 % ponekad, dok 4 % ispitanika nikada ne povezuje nastavne sadržaje *Glazbene i Likovne kulture*. 5 % ispitanika uvijek izvodi korelaciju sadržaja predmeta *Glazbene kulture* sa sadržajima predmeta *Tjelesne i zdravstvene kulture*, 50 % ispitanih učitelja često izvodi korelaciju, 41 % ispitanika ponekad izvodi korelaciju sadržaja ta dva predmeta, dok njih 4 % nikada ne povezuje i ne uključuje glazbene sadržaje u nastavi tjelesne i zdravstvene kulture. Što se tiče nastave matematike, 33 % ispitanika nikada ne povezuje glazbene sadržaje u nastavi matematike, 61 % ponekad povezuje sadržaje navedenih predmeta, dok samo njih 7 % često izvodi korelaciju sadržaja predmeta *Glazbene kulture* i predmeta *Matematike*. 5 % ispitanika izvodi korelaciju između sadržaja predmeta *Glazbene kulture* i predmeta *Prirode i društva*, 44 % često izvodi korelaciju između navedenih predmeta, 43 % samo ponekad izvodi korelaciju sadržaja, dok 8 % učitelja – ispitanika nikada ne povezuje nastavu glazbene kulture i nastavu prirode i društva. Sadržaji predmeta *Glazbene kulture* povezuju se i sa sadržajima u nastavi *hrvatskoga jezika*. 9 % ispitanika uvijek radi korelaciju, 46 % učitelja često radi korelaciju, 38 % ponekad povezuje sadržaje, dok 7 % učitelja – ispitanika nikada ne radi korelaciju između ta dva predmeta.

S obzirom na povezanost predmeta *Glazbene kulture* s ostalim predmetima također se ispitalo u kojoj je mjeri ta korelacija učiteljima zahtjevna, odnosno s kojim predmetima je učiteljima najlakše izvesti korelaciju sadržaja predmeta *Glazbene kulture* o čemu je glavna riječ u ovome radu. Dobiveni rezultati u nastavku su prikazani pomoću grafičkog prikaza.

Grafikon 6. Prikaz frekventnosti/učestalosti lakoće povezivanja predmeta Glazbene kulture s ostalim predmetima

Iz grafikona je moguće iščitati da je 38 % ispitanika odgovorilo da im je u nastavu likovne kulture *lako u potpunosti* uključiti glazbene sadržaje, odnosno izvesti korelaciju predmeta *Glazbene kulture* i *Likovne kulture*. 42 % ispitanika smatra da je *lako* izvesti korelaciju predmeta *Glazbene kulture* s predmetom *Tjelesna i zdravstvena kultura* i 33 % ispitanika da je *lako* izvesti korelaciju s predmetom *Hrvatski jezik*. Otprilike podjednak broj ispitanika smatra da je *djelomično lako* izvesti korelaciju glazbenih sadržaja u nastavi matematike 44 %, prirode i društva 39 % i hrvatskoga jezika 29 %. Dobiveni rezultati prikazuju kako učitelji navode da im je zapravo u nastavu matematike najteže uključiti glazbene sadržaje, što potvrđuje sljedeće, 32 % ispitanika navodi odgovor *nije lako* i 12 % njih navodi da im *uopće nije lako* povezati ta dva predmeta.

Ispitanici su se izjasnili koliko povezuju glazbene elemente u svakom predmetu posebno. U nastavi likovne kulture 97 učitelja povezuje, a samo 3 njih ne povezuje glazbene sadržaje. Povezivanje *Glazbene kulture* i *Likovne kulture* moguće je ostvariti u različitim dijelovima sata. U grafikonu 7. prikazani su rezultati ispitanika u kojem dijelu sata najčešće koriste navedenu korelaciju.

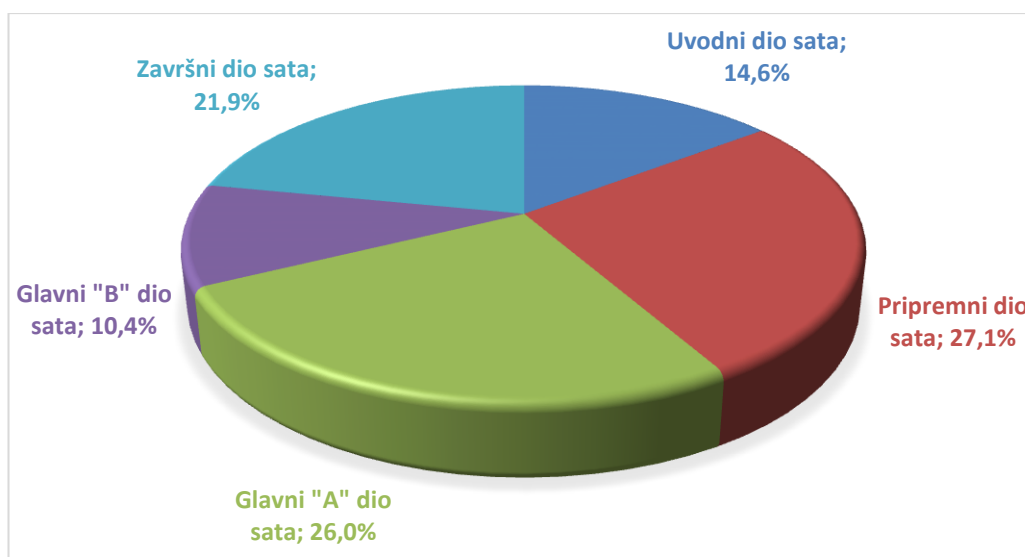
Grafikon 7. Prikaz dijelova nastavnoga sata likovne kulture u kojem učitelji najčešće povezuju elemente Glazbene kulture (N=97)

46,4 % učitelja povezuje elemente glazbene kulture u uvodnom dijelu sata, 49,5 % učitelja to čini u glavnom dijelu sata, dok u završnom dijelu sata u nastavi likovne kulture glazbene elemente uključuje 4,1 % ispitanih učitelja.

U nastavi tjelesne i zdravstvene kulture 96 učitelja povezuje, a 4 njih ne povezuje glazbene elemente i sadržaje. Povezivanje sadržaja predmeta *Glazbene kulture* i *Tjelesne i zdravstvene kulture* također je moguće ostvariti u različitim dijelovima sata. S obzirom na to u grafikonu 8. prikazani su rezultati ispitanika u kojem dijelu sata najčešće koriste navedenu korelaciju.

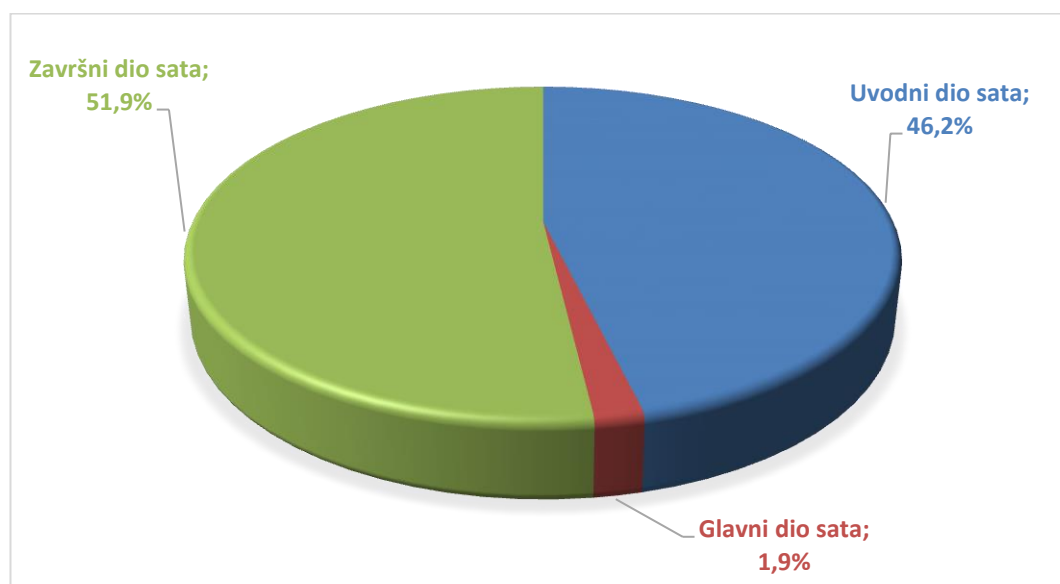
Grafikon 8. Prikaz dijelova nastavnoga sata tjelesne i zdravstvene kulture u kojem učitelji najčešće povezuju elemente Glazbene kulture (N=96)

14,6 % učitelja u uvodnom dijelu sata tjelesne i zdravstvene kulture najčešće povezuje elemente predmeta *Glazbene kulture*, 27,1 % koristi se glazbenim elementima u pripremnom dijelu sata, a 26 % učitelja - ispitanika povezuje elemente predmeta *Glazbene kulture* u glavnom „A“ dijelu sata tijekom nastavnog sata tjelesne i zdravstvene kulture. Nadalje, 10,4 % učitelja – ispitanika potvrđuje da najčešće glazbene elemente uključuje u glavnom „B“ dijelu sata, dok u završnom dijelu sata 21,9 % učitelj – ispitanik povezuje glazbene sadržaje s nastavom tjelesne i zdravstvene kulture.

Kada je riječ o nastavnom predmetu *Matematika*, 52 učitelja povezuje sadržaje predmeta *Glazbene kulture* s navedenim predmetom, dok ih 48 ne povezuje. Kao što je navedeno i u prethodnim primjerima u kojima se povezuje *Glazbena kultura* s ostalim predmetima moguće je i unutar predmeta *Matematike* ostvariti korelaciju glazbenih sadržaja u različitim dijelovima sata. U nastavku rezultati prikazuju u kojem dijelu sata se to najčešće primjenjuje.

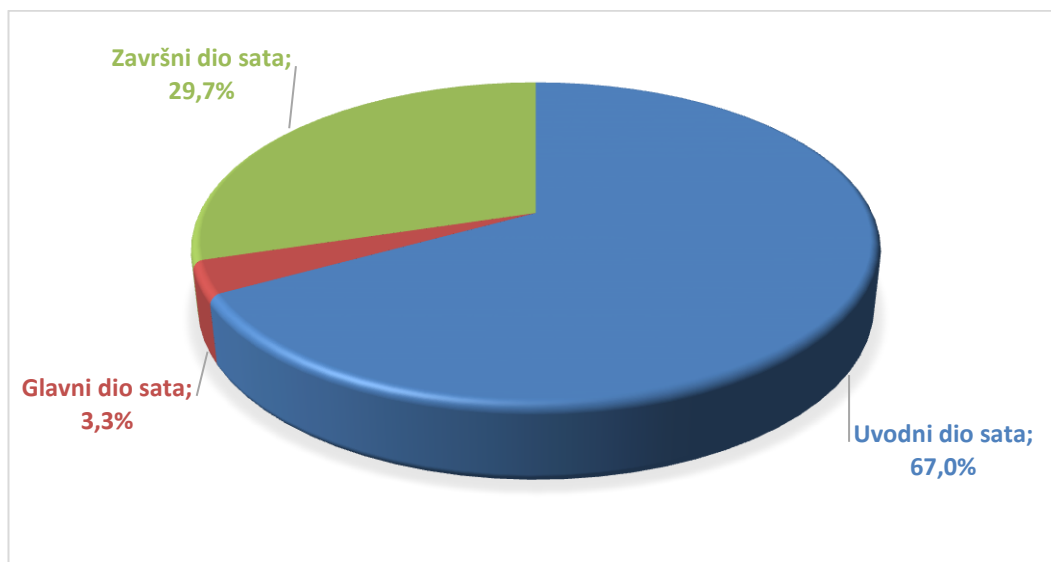
Grafikon 9. Prikaz dijelova nastavnoga sata matematike u kojem učitelji najčešće povezuju elemente Glazbene kulture (N=52)

Grafikon 9. jasno prikazuje da 51,9 % ispitanika u završnom dijelu sata najčešće povezuje sadržaje i elemente predmeta *Glazbene kulture* i *Matematike*, dok ih u uvodnom dijelu povezuje 46,2 %, a u glavnom dijelu sata 1,9 %.

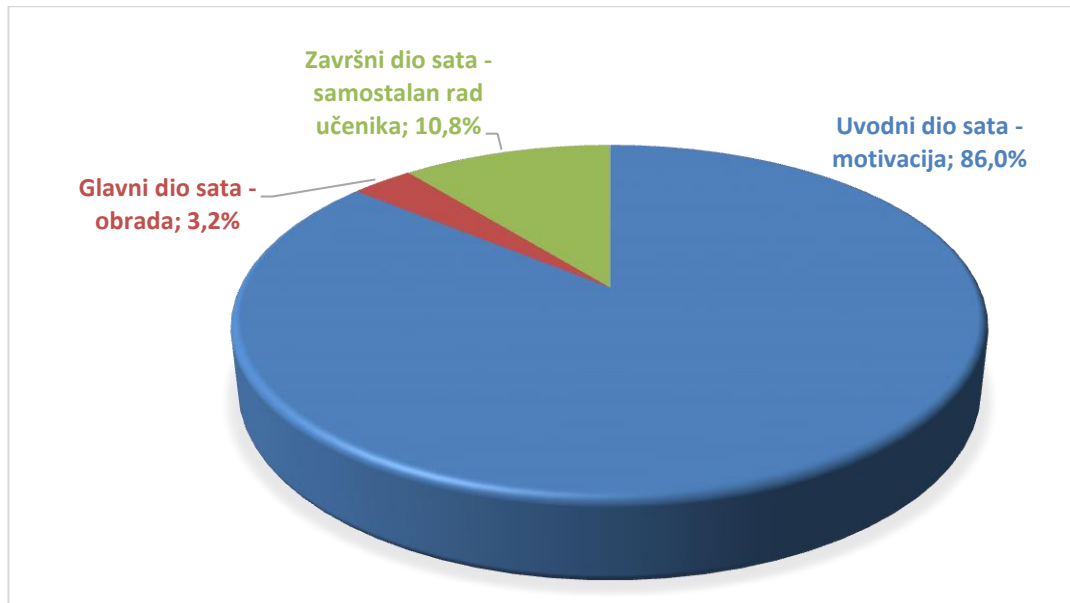
Ispitanici, njih 91 povezuje *Glazbenu kulturu* i *Prirodu i društvo* na način da najčešće primjenjuju glazbene sadržaje i elemente u uvodnom dijelu sata, preciznije njih 67 %, u glavnom dijelu 3,3 % , a u završnom dijelu sata 29,7%.

Grafikon 10. Prikaz dijelova nastavnoga sata prirode i društva u kojem učitelji najčešće povezuju elemente Glazbene kulture (N=91)

S obzirom da se *Hrvatski jezik* kao nastavni predmet najčešće izvodi u odgojno – obrazovnom procesu, u nastavku su prikazani dobiveni rezultati, odnosno procjena koja pokazuje da u uvodnom dijelu sata 86 % učitelja povezuje glazbene sadržaje, 3,2 % u glavnom dijelu sata, a 10,8 % u završnom dijelu sata. To je i grafički prikazano te uz to valja naglasiti da je upravo *Hrvatski jezik* jedan od nastavnih predmeta unutar kojega se najčešće primjenjuju glazbeni sadržaji.

Grafikon 11. Prikaz dijelova nastavnoga sata hrvatskoga jezika u kojem učitelji najčešće povezuju elemente Glazbene kulture (N=93)

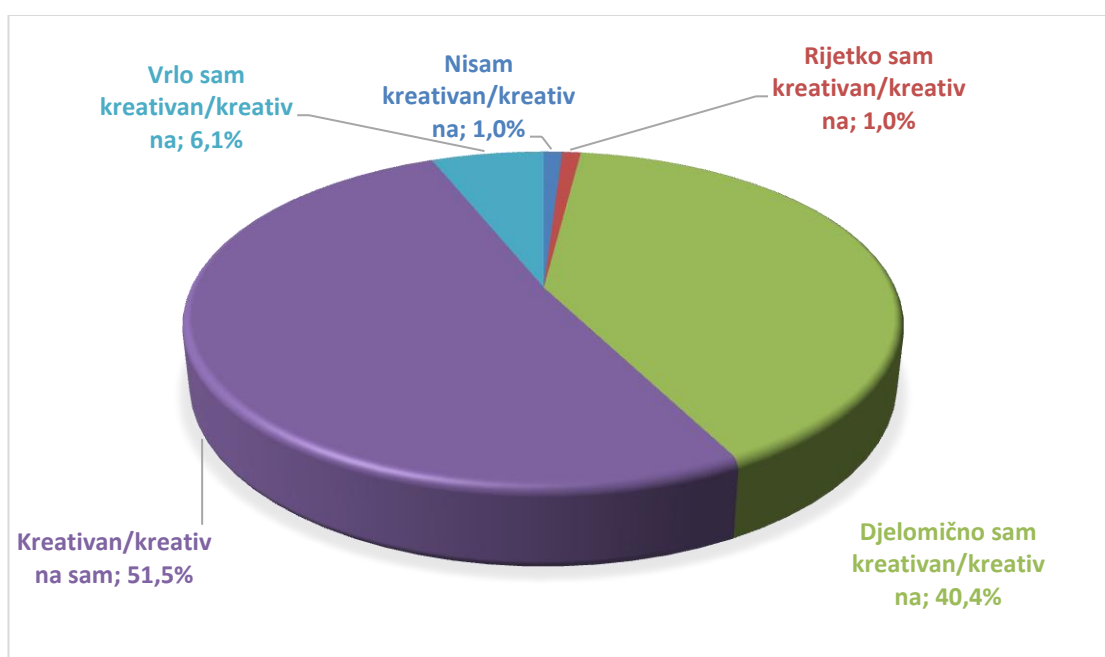

86 % učitelja – ispitanika u uvodnom dijelu sata hrvatskoga jezika kao motivaciju najčešće upotrebljava glazbene elemente i sadržaje, 3,2 % koristi se glazbenim elementima u glavnom dijelu sata pri obradi nastavne jedinice, a u završnom dijelu sata kada je riječ o samostalnom radu učenika 10,8 % učitelja - ispitanika povezuje elemente predmeta *Glazbene kulture* s nastavnim sadržajima hrvatskoga jezika.

Kreativnost je prema Perić (2015) sposobnost gledanja na stvari u novom i neobičnom svjetlu, sposobnost viđenja i rješavanja problema na poseban i neobičan način. Svi ljudi ako za to imaju odgovarajuće uvjete, znanje i vještine posjeduju sposobnost postizanja kreativnih postignuća u nekim područjima. Zato je kod svake osobe prisutna kreativnost, samo što je kod nekih ljudi ona izražena u većoj, a kod nekih u manjoj mjeri. Kreativne sposobnosti razvijaju se kroz praktičnu primjenu, npr. stvaranjem glazbe. Kreativnost još uključuje poigravanje idejama i isprobavanje različitih mogućih rješenja. Nekim učiteljima lako je osmisliti kreativan nastavni sat, dok s druge strane neki učitelji traže pomoć od drugih i potrebno im je za osmišljavanje kreativnog sata više vremena. Kreativnost u nastavnom satu uvijek je dobrodošla i ona također pridonosi uspješnosti sata što se može pokazati kroz

različite načine. Svaka osoba posebna je na svoj način i ima različite osobine pa tako ima razliku i u kreativnosti, a s obzirom na to sve u nastavku su učitelji procijenili vlastitu kreativnost na temelju koje oni osmišljavaju i izvode nastavni sat, a da pritom unose razne elemente i sadržaje drugih predmeta te na taj način izvode korelaciju.

Grafikon 12. Prikaz kreativnosti učitelja u osmišljavanju nastavnoga sata u kojem je vidljiva povezanost s nastavnim predmetom Glazbenom kulturom (N=100)

Učitelji su procijenili da ih je 6,1 % *vrlo kreativno*, 51,5 % *kreativno*, 40,4 % *djelomično kreativno*, dok samo 1% učitelja smatra da su *rijetko* ili da *nisu kreativni*.

Tablica 2. Mišljenje ispitanika o utjecaju primjene korelacije u nastavi

KATEGORIJE	f	%
ZABAVNIJI NAČIN UČENJA	26	26
POTICANJE LOGIČKOG ZAKLJUČIVANJA	16	16
VIŠE MOTIVACIJE ZA UČENJE	16	16
PROŠIRIVANJE I POVEZIVANJE VEĆ NAUČENOG SADRŽAJA	42	42
Ukupno	100	

Odgovori sto ispitanika (N=100), koji smatraju da učenici lakše usvajaju i povezuju znanja kada se u nastavi primjenjuje korelacija, odnosno povezanost sadržaja u nastavnim predmetima, mogu se razvrstati u 4 kategorije. Smatra se da je korelacija povezana sa zabavnijim načinom učenja; da potiče na logičko zaključivanje kod učenika, dovodi do veće motivacije za učenjem i utječe na proširivanje i povezivanje već naučenog sadržaja. Učitelji su uvidjeli prednost prilikom primjene korelacije u nastavi, a također uvođenjem glazbe u nastavu iz razloga što se kroz glazbu i ples na zabavniji način uči. To je vidljivo i u istraživanju jer 26 učitelja (26 %) smatra kako je korelacija zaslužna za upravo taj zabavniji način učenja. Glazba potiče na opuštajuće i ugodno okruženje što i je prema *Nastavnom planu i programu* (2006) zadaća samog predmeta *Glazbene kulture* u osnovnoj školi. Vidi se da glazba ima utjecaj i na ostale predmete i zato ona može zaista biti korisna u svim ostalim predmetima. Najviše učitelja, 42 ispitanika (42 %) smatra da je najveća prednost primjene korelacije u nastavi proširivanje i povezivanje već naučenog sadržaja. Da se korelacijom povećava motiviranost učenika za učenjem i radom i da se potiče na logičko zaključivanje smatra podjednak broj ispitanika, njih 16 (16 %). Navode kako je korelaciji glavna prednost upravo povećanje učenikove aktivnosti u usvajanju sadržaja i uključenost u rad i učenje.

Posljednjim pitanjem anketnog upitnika učitelje se potaknulo da navedu različite primjere kojima prikazuju kako i s kojim nastavnim predmetima i u kojim nastavnim jedinicama najviše uspijevaju povezati sadržaje predmeta *Glazbene kulture*. Primjeri koji se odnose na povezanost *Likovne kulture* i *Glazbene kulture* su sljedeći: *kontrast, ritam, kompozicija; slikanje ritma skladbe, ista razdoblja i stilska obilježja, za vrijeme rada u pozadini svira skladba, ritam, tempo (potezi kista), ugođaj (boje), slušanje različitih skladbi koje imaju konotaciju stupnjevanja – tonsko stupnjevanje i kolorističko izražavanje; kao tema rada; ritam likova i ritam u pjesmama; pjesma kao motivacija; glazba kao motivacija za crtanje, slikanje; ponekad kao sredstvo pojašnjanja ritma i nijanse, a tijekom sata za opuštajuću i ugodnu atmosferu u razredu; godišnja doba; slikanje po doživljaju glazbe; maštanje; teme vezane uz osjećaje, uz zavičaj, obitelj, godišnja doba, prirodu. Kada je riječ o Tjelesnoj i zdravstvenoj kulturi i Glazbenoj kulturi učitelji navode: kretanje različitim tempom; oponašanje zvukova iz prirode tijelom; ples; (sviranje) – kondicija, motorika; korištenje i aktivacija određenih mišića; vježbe zagrijavanja,*

istezanja i opuštanja, za vrijeme zagrijavanja da motivacija za rad bude veća; kroz gotovo sve nastavne teme jer svaki složeniji pokret treba izvoditi u ritmu; učenje koraka valcera i drugih plesova; pomaže u pripremnom dijelu sata (zumba, aerobik); u glavnom „A“ dijelu sata (poligon prepreka, rad u stanicama, kružni rad – glazba kao pokretač); u glavnom „B“ dijelu sata (narodni plesovi, kaubojski ples...); hodanje s promjenom ritma, tempa i smjera kretanja; kod opće pripremnih vježbi; plesne strukture; narodni plesovi; rad uz glazbu; pokreti uz glazbenu pratnju; trčanje po zadanom ritmu; hodanje i trčanje uz glazbenu pratnju. Potom za Matematiku i Glazbenu kulturu navode: brojevi i brojalice; brojevi, ritam i taktiranje, glazbeni intervali i akrodi, fraze (rečenice i periode); ritam, brojevi; glazba kao pozadina za rješavanje zadataka; najčešće u prvom razredu (brojalice razne i izmišljene); zapisivanje dinamičkih i ritmičkih diktata geometrijskim likovima; korištenje brojalice; zbrajanje i oduzimanje, zadaci riječima. Primjeri za Prirodu i društvo i Glazbenu kulturu su: godišnja doba, obitelj, promet, stanovanje, zdravlje, dijete, moje tijelo, kada dođe do nastavnih tema o različitim dijelovima Republike Hrvatske, glazba jako dobro dočarava različitost i raznolikost; Božić, obilježavanje važnijih datuma kao npr. Svjetski dan voda i slično; prirodne pojave; u nastavi PID-a uvijek postoji prigodna pjesma vezana uz sadržaje koji se obrađuju (obitelji, čistoća okoliša, zdravlje; razne kratke pjesme za lakše usvajanje sadržaja – npr. orijentacija u prostoru; dani u tjednu, blagdani; ponavljanje – Uskrs; kroz godišnja doba ili tematske pjesme - npr. Listopad u gradu; običaji i praznici; škola i školske obveze; npr. Jesen u zavičaju – pjevanje pjesmice „Kruške, jabuke, šljive“, promet – pjesmica „Semafor“; zaštita okoliša; domaće i divlje životinje; živa i neživa priroda; u temama vezanim uz zavičaj; teme vezane uz biljke, životinju, domovinu. Te na kraju, kao posljednju povezanost između dvaju predmeta, Hrvatskoga jezika i Glazbene kulture učitelji navode sljedeće nastavne jedinice kao primjere: rastavljanje na slogove; u motivaciji ako se obrađuje neka pjesma; jezično izražavanje i stvaranje; književnost i medijska kultura; početno čitanje i pisanje – pomaže u usvajanju ritma kod čitanja kada se dolazi do sistematizacije; ritam, kretnje i temu učene pjesme može se koristiti za motivaciju u nastavnoj jedinici; povezivanje određenih tema (godišnja doba, obitelji, prijateljstvo...); književnost – interpretacija lektira; prigodne pjesme koje se obrađuju; abeceda; blagdani i praznici; ritam u pjesmi; zvukovi iz prirode; tematska korelacija u književnosti;

slogovi; pri obradi književnih tekstova (češće pjesama); obrada nekih lektirnih djela; rima; pjesničke slike; poštivanje pravopisne norme; obrada slova; obrade pjesmica.

Istraživanje provedeno među učiteljima razredne nastave prikazuje njihovo mišljenje, percepciju, procjenu, nastavno iskustvo i primjenu korelacije, odnosno međusobnu povezanost nastavnih predmeta. Dobiveni rezultati prikazali su moguću povezanost različitih sadržaja nastavnih predmeta što je upravo polazište ovoga rada, a učitelji su to svojim odgovorima potvrdili. U istraživanju je sudjelovalo dosta mladih učitelja koji su spremni na: nove, kreativne pristupe, povezivanje sadržaja na razini svih predmeta te primjenu različitih oblika i metoda rada. Ujedno smatraju da korelacija pomaže pri tome da se već postojeća znanja o određenom sadržaju ne uče napamet, nego da učenici s više razumijevanja stječu znanja, usvajaju, povezuju, logički zaključuju, razmišljaju, zapažaju i uočavaju te da budu u većoj mjeri uključeni u rad u nastavi. U poglavlju *Mogućnosti korelacije predmeta Glazbena kultura s ostalim predmetima* navedeni su dodatni sadržaji, dodatne mogućnosti na koji način bi se još predmet *Glazbena kultura* mogao povezati s ostalim predmetima.

6. MOGUĆNOSTI KORELACIJE PREDMETA GLAZBENA KULTURA S OSTALIM PREDMETIMA

U ovom dijelu rada detaljnije su prikazani primjeri i mogući načini kako povezati sadržaje nastavnih predmeta u predmetu *Glazbena kultura* u primarnom odgoju i obrazovanju. U tablicama su navedene nastavne teme i na koji način bi se one mogle obraditi pomoću glazbene pjesme ili skladbe. Pjesmice koje se navode u tabličnom prikazu mogu se pronaći na mrežnim stranicama *Lukin portal za djecu i obitelj*², a teme nastavnih predmeta navedene su prema *Nastavnom planu i programu (2006)*.

Tablica 3. Prikaz mogućnosti povezanosti sadržaja predmeta Likovne kulture i Glazbene kulture

LIKOVNA KULTURA	GLAZBENA KULTURA
<i>Ritam likova – učenik treba izraziti ritam kao ponavljanje boja i likova „Moje boje se igraju“ – slikanje</i>	U motivaciji – sviramo i pjevamo pjesmicu Mladena Kušeca „Boje“
<i>Točka, crta – Božićni motivi prema Božićnim običajima Radost Božića Božićna glazba – izraziti bojom</i>	Božićne pjesme – „Narodi nam se“, „Radujte se narodi“, „O pastiri, čudo novo“, „U to vrijeme godišta“ – hrvatska božićna skladba – za vrijeme rada
<i>Slikanje po osjećaju</i>	Pušta se skladba vezana uz odabrani motiv i osjećaj (tužno, veselo, sretno, živahno..)

² Lukin portal za djecu i obitelj <http://www.pjesmicezadjecu.com/>

<p><i>Točka, crta</i></p>	<p>Pjesmica „Točka, točka, točkica“ - motivacija</p>
<p><i>Grana s listovima, kesten – crte po toku i karakteru</i></p>	<p>Pjesmica „Kesten“</p>
<p><i>Ploha – Radost i tuga – naslikati osjećaje</i> <i>Biblijski motiv vezan uz korizmeno vrijeme</i></p>	<p>Prikladna skladba u pozadini kao motivacija za rad i poticanje na kreativnost</p>
<p><i>Ogoljela stabla u zimskoj noći</i></p>	<p>Skladba „Četiri godišnja doba“, Antonio Vivaldi – „Zima“</p>
<p><i>Stvaranje geometrijskim tijelima u prostoru – masa i oblik</i></p>	<p>Pjesmica „Semafor“</p>
<p><i>Glazba tiho – glasno</i></p>	<p>Auditivni doživljaj izraziti vizualno – odabir tihe i glasne skladbe</p>
<p><i>Ekološki motiv (smeće, zagađenost, tvornički dimjnaci)</i></p>	<p>Pjesmica „Lijepa naša Hrvatska“, osmisliti koreografiju, uporaba različitih instrumenata</p>
<p><i>Tonovi hladnih boja – harmonija tonova hladnih boja</i></p>	<p>Povezati pojam s glazbenom harmonijom u kojoj se izraz „harmonija“ označava dio glazbene teorije koji se bavi</p>

<p><i>Proljetna igra svijetlih tonova boja</i></p>	<p>proučavanjem akorda, tj. dva ili više tonova koji zvuče istodobno</p> <p>Proljetna pjesmica – Zlatko Špoljar skladba – Giovanni Battista Pergolesi: „Gdje je onaj cvijetak žuti“</p>
<p><i>Obiteljske proslave, rođendani i sl. – izazvati i probuditi osjećaje koje učenici vežu uz obiteljsko zajedništvo – doživljana radost u obiteljskom domu</i></p>	<p>Pjesmica „Sretan rođendan“</p>
<p><i>Boje jesenjeg lišća</i></p>	<p>Pjesmica „Jesen“ Skladba „Četiri godišnja doba“, Antonio Vivaldi – „Jesen“</p>
<p><i>Zaštitni znak i zaštitimo prirodu</i></p>	<p>Pjesmice za Dan planeta Zemlje ili pjesmica „Sadila sam bosiljak“</p>
<p><i>Narodni običaji</i></p>	<p>Narodne pjesme npr. „Nesla dekla v melin“</p>
<p><i>Ples leptira</i></p>	<p>Slušanje skladbe - Petar Iljič Čajkovski: „Ples šećerne vile“ U pozadini za vrijeme rada glazba Krešimira Hercega – „Ples leptira – butterfly dance“</p>

<p><i>Ritam likova i oblika u prostoru</i></p>	<p>Povezati ritam u glazbi – ponavljanje određenih pojava u pravilnim vremenskim razmacima</p>
<p><i>Radost Božića i Nove godine</i></p>	<p>Skladba kojom će se učenici prisjetiti i vratiti osjećaje koji su se kod njih probudili za vrijeme Božića i Nove godine</p>
<p><i>Maska (životinje, klaun)</i></p>	<p>Pjesmica „Fašnička pjesma“</p>
<p><i>Kompozicija – prepoznati elemente kompozicije u likovnom jeziku</i></p>	<p>Usporediti stvaranje glazbenog djela – kompozicije – glazba koja ima planiran početak i kraj - tako i crtež/slika – trebaju imati početak i kraj – dovršenost</p>

Tablica 4. Prikaz mogućnosti povezanosti sadržaja predmeta Tjelesne i zdravstvene kulture i Glazbene kulture

TJELESNA I ZDRAVSTVENA KULTURA	GLAZBENA KULTURA
<p><i>Razvoj kondicije, ritma, motorike, korištenje i aktivacija određenih mišića</i></p> <p><i>Ples i glazba</i></p> <p><i>Plesanje folklornih kola, standardni i latino američki plesovi</i></p> <p><i>Osmišljavanje koreografije</i></p> <p><i>Hodanje i trčanje s promjenom smjera kretanja – poticanje na uspravan hod te pravilnu koordinaciju pokreta</i></p> <p><i>Hodanje, trčanje, bacanje, hvatanje i gađanje</i></p> <p><i>Vježbe oblikovanja</i></p> <p><i>Hodanje zadanom brzinom</i></p> <p><i>Sunožni i jednonožni poksoci u mjestu i kretanju s različitim zadacima</i></p> <p><i>Ritmičke i plesne strukture</i></p>	<p>Sviranje na dječjem instrumentariju (ritamske i melodijske udaraljke)</p> <p>Puštena glazba – kod učenja osnovnih koraka razvija se koordinacija pokreta, osjećaj za ritam; jačaju se mišići, razvija se gipkost, usklađuje se rad lijeve i desne strane mozga</p> <p>Odabrana skladba, pjesmica</p> <p>Pjesmica Proljeće u srcu</p> <p>Pjevanje pjesme „Kako se što radi“ Glazbeno stvaralaštvo – grude; ritam</p> <p>Spora i brza skladba</p> <p>Pjesmica „Šapni mi“ – Valentinovo</p>

Tablica 5. Prikaz mogućnosti povezanosti sadržaja predmeta Matematike i Glazbene kulture

MATEMATIKA	GLAZBENA KULTURA
Brojevi od 1 do 5	Razne pjesmice povezane s prstima, pjevanje pjesmica vezane uz brojeve
Brojevi do 10	Uz brojalice lakše će se naučiti brojevi i brojanje - Brojalica „1,2,3...“
Zbrajanje i oduzimanje brojeva	Pjesmica „Zbrajanje“
Matematički pojmovi npr. geometrijski likovi ili geometrijska tijela	Pjevanje određene pjesmice, osmišljavanje vlastite pjesmice na temu matematičkog pojma koji se obrađuje Pjesmica „Poštujte naše znakove“ – oblici znakova

Tablica 6. Prikaz mogućnosti povezanosti sadržaja predmeta Prirode i društva i
Glazbene kulture

PRIRODA I DRUŠTVO	GLAZBENA KULTURA
<i>Živa i neživa priroda</i>	Pjesme o životinjama i biljkama
<i>Dom</i>	Pjesmica „Dom“
<i>Padaline - kiša</i>	Pjesma „Kiša pada“, „Kišica“
<i>Promet – promet, prometnica, vozila, pješaci</i>	Pjesmice „Tramvaj, auto, vlak“, „Poštujete naše znakove“
<i>Putujemo – autobus, vlak, brod, zrakoplov</i>	
<i>Promet – kopneni, vodeni i zračni</i>	
<i>Prometni znakovi</i>	
<i>Priroda se mijenja (jesenske promjene)</i>	„Jesenska pjesma“
<i>Jesen u zavičaju</i>	Skladba Antonio Vivaldi „Četiri godišnja doba“
<i>Zima – zima, snijeg</i>	Pjesma „Ode zima“, „Snjegović“,
<i>Zima u zavičaju</i>	„Padaj, padaj, snježicu“ Skladba Antonio Vivaldi „Četiri godišnja doba“
<i>Dani u tjednu</i>	Pjesma „Dani u tjednu“
<i>Blagdani koji dolaze – Božić</i>	Slušanje božićnih pjesama

<p><i>Priroda se budi – Vjesnici proljeća</i> <i>Proljeće u zavičaju</i></p>	<p>Pjesma „Proljeće u srcu“ , „Proljetna pjesma“ „Zvončić u proljeće“ Skladbe: Robert Schumann: „Proljeće“, Wolfgang Amadeus Mozart „Čežnja za proljećem“</p>
<p><i>Zdravlje, osobna čistoća</i></p>	<p>Slušanje i pjevanje pjesme „Šubi, dubi, dubi“</p>
<p><i>Kućanski uređaji</i></p>	<p>Zvukovi – oponašanje zvukova</p>
<p><i>Vode u zavičaju</i> <i>Vode tekućice i stajaćice</i> <i>Vode zavičaja</i> <i>Značenje vode za život ljudi</i> <i>Voda – uvjet života</i></p>	<p>Pjesme o vodi Pjesme: „Tekla voda Karašica“, „Teče, teče, bistra voda“</p>
<p><i>Hrvati i nova domovina</i> <i>Simboli domovine</i></p>	<p>Himna „Lijepa naša domovino“</p>
<p><i>Zagreb – glavni grad RH</i></p>	<p>Pjesme o gradu Zagrebu</p>

Tablica 7. Prikaz mogućnosti povezanosti sadržaja predmeta Hrvatski jezik i
Glazbena kultura

HRVATSKI JEZIK	GLAZBENA KULTURA
<i>Abeceda slova</i>	Pjesmica „Abededa“
<i>Lutkarski igrokazi</i>	Glazba pomaže, pjesma ili skladba
<i>Animirani film</i>	Nakon odgledanog kratkog lutkarskog ili crtanog filma – izdvojiti glazbene elemente iz filma
<i>Vježba za glasove – npr. glas „C“</i>	Pjesma „Ide mačak“
<i>Skupovi IJE-JE-Č-Ć-Đ-DŽ</i>	Pjesmica „Nema za mačke škole“ prema pjesmi Grigora Viteza – uz glazbu u pozadini pušta se pjesma
<i>Književnost – pjesma „Pjesma cipela“</i>	Sviranje (učenici imaju zadatak osmisliti i izvesti zvukove – glasanjem, lupanjem, sviranjem) – stvaralački rad u završnom dijelu
<i>Animirani film – Baltazar – Vatrogasna priča</i>	Orkestar, zvuk
<i>Lektira: Tri medvjeda i gitara</i>	Gitara kao instrument - karakteristike

<p><i>Uočavanje glazbe u filmovima</i></p>	<p>Glazba je u filmu jako važna, ona nam pomaže doživjeti film – promjena tempa i ritma – nešto nam poručuju – Kakvog je tempa glazba u filmu, a ugođaj?</p>
<p><i>Ide zima – Vesna Parun</i></p>	<p>Pjesmica „Ide zima“</p>
<p><i>Pjesma Petorica hrabrih – Josip Ivanković</i></p>	<p>Motivacija – skladba i pjesma „Kad se male ruke slože“ – razgovor o slozi i zajedništvu</p>
<p><i>Igra riječima – rima u pjesmi</i></p>	<p>Sastavljanje pjesmica (rima) – tema pjesme može biti bilo koja – važno je samo da se sjete riječi koja se po zvuku slaže sa zadnjom riječi u stihu</p>
<p><i>Pjesma (obrada)</i></p>	<p>Usporediti pjesmu u hrvatskom jeziku i glazbenoj kulturi – razmisliti o tome postoji li pjesmica na temu pjesme koja se obrađuje</p>
<p><i>Ritmička imena – uči se razgovjetno izgovarati riječi i bogati se riječnik</i></p>	<p>S djecom dogovorimo ritam u kojem ćemo dva puta pljesnuti, dva puta potapšati koljena, jednom luptii lijevom nogom o pod, jednom desnom – uvježbavanje sviranja ritma</p>

7. ZAKLJUČAK

Glazba je prirodna i sveprisutna u životu, kako kod odraslih tako i kod djece, ona opušta, motivira i potiče učenike na razna djelovanja. Glazbena se sposobnost kod djece stabilizira oko devete godine života, a i glazbeni odgoj u ranoj životnoj dobi je presudan (Šulentić Begić, 2016). Kada se glazba proteže u drugim nastavnim predmetima, odnosno u učenju drugih sadržaja olakšava se taj način učenja i zato učenici s većom željom i voljom pristupaju učenju i tako dolazi do boljeg razumijevanja sadržaja. Na taj način se stvara ugodno i pozitivno ozračje u razredu, usmjerava učenikova pažnja, ali naravno, potiče i dodatna učenikova aktivnost. Provlačenjem glazbe kroz ostale nastavne predmete činimo nastavu mnogo zanimljivijom i učinkovitijom. *Nastava glazbe nužno u središte pozornosti stavlja učenikovu glazbenu aktivnost. U činu pjevanja, sviranja (bilo koje dobre i primjerene pjesme) i slušanja (bilo koje dobre i primjerene skladbe), na samome mjestu, doživljava se i uči glazba, obogaćuje se učenikov osjećajni svijet i izoštruje njegov umjetnički senzibilitet (Nastavni plan i program, 2006, str. 78).* Iz istraživanja se vide dobri i pozitivni učinci primjene korelacije u nastavi. Takva nastava, kvalitetna je nastava. Primjenom korelacije u nastavi doprinosi se mnogo uspješnijim usvajanjem znanja i vještina jer tako se uči za život. Učitelji su pristupom u ovo istraživanje pomogli u izradi ovoga rada, dali su prikaz u moguću primjenu korelacije u nastavi, a upravo se na taj način pospješuje kreativnost učitelja jer i ona je važna u nastavi. Neovisno o kojem je nastavnom predmetu riječ, povećanje uspješnosti realizacije nastavnih sati moguće je uz: pripremu, kreativnost i maštu učitelja u procesu međusobne povezanosti sadržaja tih predmeta. Korelacija je zahtjevna i potrebno je uložiti više truda i izdvojiti više vremena u pripremi takve nastave, ali ona ima pozitivan učinak i ostvaruje se glavni cilj da učenici uče bez straha i bez ograničenja. U radu se naglašava mogućnost korelacije glazbenih sadržaja i svih nastavnih predmeta. Takav način rada treba u većoj mjeri primjenjivati jer pomaže pri tome da se već postojeća znanja o određenom sadržaju ne uče napamet, nego da učenici s više razumijevanja stječu znanja, usvajaju, povezuju, logički zaključuju, razmišljaju, zapažaju i uočavaju te da budu u većoj mjeri uključeni u rad u nastavi.

LITERATURA

1. Anić, V. (2007). *Rječnik hrvatskoga jezika*. Zagreb: Novi Liber.
2. Cindrić, M., Miljković, D., Strugar, V. (2016). *Didaktika i kurikulum*. Zagreb: IEP-D2.
3. Dobrota, S. (2012). *Uvod u suvremenu glazbenu pedagogiju*. Split: Filozofski fakultet Sveučilišta u Splitu.
4. Institut za hrvatski jezik i jezikoslovlje (2013). *Hrvatski pravopis*. Zagreb: Institut za hrvatski jezik i jezikoslovlje.
5. Lučić, K. (2005). *Prožimanje riječi, slike i glazbe u metodici književnosti u razrednoj nastavi*. Zagreb: Školska knjiga.
6. Mezić, Ž. (2008). *Pliva patka*. Zagreb: Mozaik knjiga.
7. *Nastavni plan i program za osnovnu školu* (2006). Zagreb: Ministarstvo znanosti, obrazovanja i športa, Republika Hrvatska. Dostupno na:
https://mzo.hr/sites/default/files/migrated/nastavni_plan_i_program_za_os_2006.pdf
(20.4.2019.)
8. Perić, B. (2015). Kreativnost u nastavi. *Život i škola: časopis za teoriju i praksu odgoja i obrazovanja*, 61 (1), str. 145-150. Dostupno na:
https://hrcak.srce.hr/index.php?show=clanak&id_clanak_jezik=224204 (22.6.2019.)
9. Peti – Stanić, A. (2009). *Jezične igre za velike i male*. Zagreb: Alfa.
10. Poljak, V. (1991). *Didaktika*. Zagreb: Školska knjiga.
11. Radičević, B., Šulentić – Begić, J. (2010). *Pjevanje u prvim trima razredima osnovne škole*. *Život i škola* 24,2, str. 243-252. Dostupno na
<https://hrcak.srce.hr/63363> (7.6.2019.)
12. Riman, M. (2001). *Zvončići, pjevanje u prvom, drugom i trećem razredu osnovne škole – priručnik za učitelje s metodičkim uputama i izborom pjesama*. Rijeka: Izdavački centar Rijeka.

13. Rojko, P. (2012). *Metodika nastave glazbe teorijsko – tematski aspekti*. Zagreb: Sveučilište Josipa Jurja Strossmayera, Pedagoški fakultet Osijek. Dostupno na: [https://bib.irb.hr/datoteka/566005.ROJKO Metodika nastave glazbe. Teorijsko tematski aspekti.pdf](https://bib.irb.hr/datoteka/566005.ROJKO_Metodika_nastave_glazbe_Teorijsko_tematski_aspekti.pdf) (22.6.2019.)
14. Salopek. A. (2002). *Korelacija i integracija u razrednoj nastavi*. Zagreb: Školska knjiga.
15. Svalina, V. (2015). *Kurikulum nastave glazbene kulture i kompetencije učitelja za poučavanje glazbe*. Osijek: Sveučilište Josipa Jurja Strossmayera u Osijeku, Fakultet za odgojne i obrazovne znanosti.
16. Šimunović, J. (2006). Načelo korelacije u nastavi katoličkoga vjeronauka u osnovnoj školi s posebnim naglaskom na međupredmetnu korelaciju. *Obnovljeni život: časopis za filozofiju i religijske znanosti*, 61 (3), str. 329-352. Dostupno na: <https://hrcak.srce.hr/4634> (21.6.2019.)
17. Šulentić, Begić, J. (2016). *Primjena otvorenog modela nastave glazbene u prva četiri razreda osnovne škole – metodički priručnik za učitelje i studente primarnog obrazovanja glazbene kulture i glazbene pedagogije*. Osijek: Sveučilište Josipa Jurja Strossmayera u Osijeku, Fakultet za odgojne i obrazovne znanosti.
18. Vrkić, Dimić, J., Vidić, S. (2015). Korelacija i timski rad u nastavi – holoristički pristup učenju i poučavanju. *Acta Iadertina*, 12/2, str. 93-114. Dostupno na: https://hrcak.srce.hr/index.php?show=clanak&id_clanak_jezik=280202 (29.5.2019.)

PRILOG

Prilog 1 .

ONLINE UPITNIK ZA UČITELJE

Poštovani učitelji i učiteljice,

molim Vas za sudjelovanje u istraživanju koje se provodi u okviru izrade diplomskog rada naslovljenog: *Mogućnosti korelacije predmeta Glazbena kultura s ostalim predmetima u primarnom odgoju i obrazovanju*. Žele se istražiti Vaša iskustva u primjeni korelacija predmeta Glazbene kulture s ostalim predmetima u primarnom odgoju i obrazovanju. Dobiveni podaci bit će upotrijebljeni isključivo u znanstveno – istraživačke svrhe i bit će prikazani u diplomskom radu. Za sudjelovanje i Vaš dragocjeni doprinos unaprijed se zahvaljujem.

Ida Belošević, studentica 5. godine

Učiteljskog fakulteta - Odsjek u Petrinji

1. Spol	Muški ☐	Ženski ☐
----------------	--------------------------------	---------------------------------

2. Predajete u:	1.razredu ☐	2.razredu ☐	3. razredu ☐	4. razredu ☐	Kombinirani ☐
------------------------	---------------------------------------	---------------------------------------	--	--	---

3.	Vaša stručna sprema je:
	V3.1. Viša stručna sprema ☐
	V3.2. Visoka stručna sprema ☐
	V3.3. Magisterij (mr.sc.) ☐
	V3.4. Doktorat (dr.sc) ☐

4. Koliko godina imate?	
5. Grad i škola u kojoj radim	

6. Navedite godine radnog staža u učiteljskoj profesiji?	
---	--

7.	Smatrate li da je lako izvesti korelacije Glazbene kulture i ostalih predmeta? 1 – uopće nije lako; 2- nije lako; 3 – djelomično je lako; 4-lako je; 5 – lako je u potpunosti					
		1	2	3	4	5
8.	Koliko često povezujete predmet Glazbena kultura sa sljedećim predmetima? 1 – nikada ne radim korelaciju 2 – ponekad radim korelaciju 3 – često radim korelaciju 4 – uvijek radim korelaciju					
	Likovna kultura	1	2	3	4	
	Tjelesna i zdravstvena kultura	1	2	3	4	
	Matematika	1	2	3	4	
	Priroda i društvo	1	2	3	4	
	Hrvatski jezik	1	2	3	4	

9.	S kojim predmetom Vam je najlakše izvesti korelaciju Glazbene kulture i ostalih predmeta? 1 – uopće nije lako; 2- nije lako; 3 – djelomično je lako; 4-lako je; 5 – lako je u potpunosti					
	Likovna kultura	1	2	3	4	5
	Tjelesna i zdravstvena kultura	1	2	3	4	5
	Matematika	1	2	3	4	5
	Priroda i društvo	1	2	3	4	5
	Hrvatski jezik	1	2	3	4	5

10.	Povezujete li elemente Glazbene kulture u nastavnim satima hrvatskoga jezika? DA NE
11.	Ako je odgovor DA, u kojem dijelu nastavnoga sata to činite najčešće? A) Uvodni dio sata – motivacija B) Glavni dio sata – obrada C) Završni dio sata – samostalan rad učenika

12.	Povezujete li elemente Glazbene kulture u nastavnim satima matematike? DA NE
13.	Ako je odgovor DA, u kojem dijelu nastavnoga sata to činite najčešće? A) Uvodni dio sata B) Glavni dio sata C) Završni dio sata

14.	Povezujete li elemente Glazbene kulture u nastavnim satima likovne kulture? DA NE
15.	Ako je odgovor DA, u kojem dijelu nastavnoga sata to činite najčešće? A) Uvodni dio sata B) Glavni dio sata C) Završni dio sata

16.	<p>Povezujete li elemente Glazbene kulture u nastavnim satima tjelesne i zdravstvene kulture?</p> <p>DA NE</p>
17.	<p>Ako je odgovor DA, u kojem dijelu nastavnoga sata to činite najčešće?</p> <p>A) Uvodni dio sata B) Pripremni dio sata C) Glavni „A“ dio sata D) Glavni „B“ dio sata E) Završni dio sata</p>

18.	<p>Povezujete li elemente Glazbene kulture u nastavnim satima prirode i društva?</p> <p>DA NE</p>
19.	<p>Ako je odgovor DA, u kojem dijelu nastavnoga sata to činite najčešće?</p> <p>A) Uvodni dio sata B) Glavni dio sata C) Završni dio sata</p>

20.	<p>Kako procjenjujete osobnu kreativnost u osmišljavanju nastavnoga sata u kojem je vidljiva povezanost s nastavnim predmetom - glazbenom kulturom?</p> <p>1 Nisam kreativan/kreativna; 2 Rijetko sam kreativan/kreativna; 3 Djelomično sam kreativan/kreativna ; 4 Kreativan/kreativna sam; 5 Vrlo sam kreativan/kreativna</p>					
	<table border="1"> <tr> <td data-bbox="1075 1765 1142 1821">1</td> <td data-bbox="1142 1765 1209 1821">2</td> <td data-bbox="1209 1765 1276 1821">3</td> <td data-bbox="1276 1765 1343 1821">4</td> <td data-bbox="1343 1765 1410 1821">5</td> </tr> </table>	1	2	3	4	5
1	2	3	4	5		

21.	Smatrate li da učenici lakše usvajaju i povezuju znanja kada se u nastavi koristi korelacija (povezanost) predmeta?	
	Da ☐	Ne ☐

22.	Ako je prethodni odgovor potvrđan, navedite neke razloge zašto smatrate da učenici lakše usvajaju i povezuju znanja kada se u nastavi koristi korelacija!
------------	--

23.	S kojim nastavnim predmetima najčešće i u kojim nastavnim temama najviše uspjete povezati predmet Glazbena kultura? Navedite primjere.
	<hr/>

IZJAVA O SAMOSTALNOJ IZRADI RADA

Izjavljujem da sam ja, Ida Belošević, studentica integriranog preddiplomskog i diplomskog sveučilišnog Učiteljskog studija Učiteljskog fakulteta Sveučilišta u Zagrebu, samostalno istražila navedenu literaturu, provela istraživanje i napisala diplomski rad na temu *Mogućnosti korelacije predmeta Glazbena kultura s ostalim predmetima u primarnom odgoju i obrazovanju* pod vodstvom mentorice dr.sc. Jelene Blašković, pred.

Petrinja, srpanj 2019.
